

BÉKÉS MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA 2014 - 2020

STRATÉGIAI PROGRAM

Elfogadta a Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2014. szeptember 9-én
a 81/2014. (IX. 9.) KGY. számú határozatával

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK.....	1
1. STRATÉGIAI PROGRAM CÉLJA	2
2. TERVEZÉS FOLYAMATA	2
2.1. BÉKÉS MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT FELADATAI.....	2
2.2. TERVEZÉSI ELŐZMÉNYEK	4
2.3. TERVEZÉSBE BEVONT SZAKMAI SZEREPLŐK.....	9
2.4. KONCEPCIÓ TÁRSADALMASÍTÁSI FOLYAMATA	10
2.5. STRATÉGIAI PROGRAM TÁRSADALMASÍTÁSI FOLYAMATA.....	15
2.6. STRATÉGIAI PROGRAM TERVEZÉSE SORÁN FIGYELEMBE VETT MÉRFÖLDKÖVEK, HATÁRIDŐK ÉS DÖNTÉSI PONTOK	17
3. CÉLRENDSZER, JÖVŐKÉP, ÁTFOGÓ CÉL ÉS A FEJLESZTÉSI ELVEK ALAPJÁN A SPE-CIFIKUS, HORIZONTÁLIS ÉS TERÜLETI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA ÉS VISZONY-RENDSZERE	19
3.1. MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓBAN RÖGZÍTETT CÉLRENDSZER	19
3.2. MEGYEI STRATÉGIAI PROGRAM CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA	23
4. PRIORITÁSOK AZONOSÍTÁSA	25
5. CÉLOK ÉS A PRIORITÁSOK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK.....	50
5.1. PRIORITÁS KAPCSOLÓDÁSA A STRATÉGIAI CÉLRENDSZERHEZ	50
6. TERVEZÉSKÍSÉRŐ ELJÁRÁSOK	53
7. VÉGREHAJTÁSABAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK MUNKAMEGOSZTÁSA, EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS INFORMÁCIÓCSERE, AZ ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS REND-SZERE	55
7.1. KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK.....	55
7.2. MEGVALÓSÍTÁS ÉS MONITORING JOGSZABÁLYI KERETE.....	58
7.3. VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK KERETEI.....	58
7.4. VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK FELELŐSSÉGI KÖREI, KOMPETENCIÁI.....	58
7.5. VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ ÜZLETI ÉS CIVIL SZERVEZETEK BEVONÁSÁNAK MÓDJA.....	59
8. VÉGREHAJTÁS ÉS A FINANSZÍROZÁS INTÉZMÉNYI ÉS ELJÁRÁSRENDI REND-SZERE	60
8.1. PROGRAM MEGVALÓSÍTÁS INTÉZMÉNYRENDSZERE	64
8.2. PROGRAM MEGVALÓSÍTÁS MÓDSZERTANA, ELJÁRÁSRENDI HÁTTERE	66
8.3. PROGRAM FINANSZÍROZÁSA	66
9. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI TERV	71
9.1. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉS JOGSZABÁLYI HÁTTERE, ELVI KERETEI.....	71
9.2. A PRIORITÁSTENGELYEK EREDMÉNYESSÉGI KERETE	73
9.3. INDIKÁTOROK MÉRÉSÉNEK MÓDSZERTANA	75
9.4. PROGRAM CÉLJAINAK ÉRTÉKELÉSE	75
10. TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	76
11. ÁBRÁK JEGYZÉKE	76

1. Stratégiai program célja

Békés megye stratégiai programjának célja, hogy meghatározza azokat a középtávú fejlesztési célokat és tevékenységeket, melyek a megyében megvalósulhatnak. A célok elérése és finanszírozhatósága érdekében a megyei stratégiai program figyelembe veszi a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program követelményeit és igazodik a finanszírozási feltételekhez. A stratégiai program céljai kapcsolódnak Békés megye Területfejlesztési Konceptiójának átfogó és stratégiai fejlesztési irányaihoz.

2. Tervezés folyamata

2.1. Békés Megyei Önkormányzat feladatai

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján a Békés Megyei Önkormányzat területfejlesztési és területrendezési feladatai három pontban foglalhatóak össze.

Előkészítés:

- fejlesztési tervekkel összhangban területrendezési terv készítése,
- fejlesztéspolitikai és a területi szerepéből, továbbá a nemzetközi és határon átnyúló együttműködésből adódó feladatok összehangolása, a megyei gazdaságfejlesztési és foglalkoztatáspolitikai koncepciókkal összhangban,
- Békés megye települési önkormányzatai felkérése alapján a települések fejlesztési tevékenységének összehangolása,
- Békéscsaba önkormányzatával és az érintett települések önkormányzataival a településrendezési tervek összehangolása,
- együttműködik a megye gazdasági szereplőivel,
- a Központi Statisztikai Hivatallal és más területi adatgyűjtő szervezetekkel a területi információs rendszer kialakításában és működtetésében való együttműködés, információkat biztosít a területi tervek készítéséhez,
- a települési önkormányzatok felkérése alapján segíti a területfejlesztési társulások szerveződését,
- gondoskodik a településrendezési terveknek a megyei területrendezési tervekkel való összhangjáról,
- együttműködik a többi érintett megyei önkormányzattal a Területfejlesztési Törvény 6. § d) pontja alá nem tartozó kiemelt térségek összehangolt tervezésében,
- elfogadja az érintett települési önkormányzatok véleményeinek kikérésével - a megyei területrendezési terveket,
- véleményezi az illetékességi területét érintő, a Területfejlesztési Törvény 6. § d) pontjában meghatározott terveket,
- megküldi az elfogadott területrendezési terv kihirdetésétől számított 15 napon belül a terv elfogadásáról szóló rendeletet a rajzi munkarészek vektoros állományaival együtt a dokumentációk gyűjtésére jogszabályban kijelölt szervnek.

Tervezés, koordináció:

- a megye együttműködik a települési önkormányzatokkal, a megye fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt civil és szakmai szervezetekkel,
- a megye összehangolja a kormányzat, a területileg illetékes önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit,
- dönt a hatáskörébe utalt fejlesztési források felhasználásáról,
  - vizsgálja és értékeli a megye társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait; a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,
  - Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata bevonásával kidolgozza és elfogadja - az országos területfejlesztési koncepcióval összhangban - a megye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját (a továbbiakban: megyei területfejlesztési koncepció), illetve - a megyei területfejlesztési koncepció és területrendezési terv figyelembevételével - a megye fejlesztési programját és az egyes alprogramokat,
  - előzetesen véleményezi a térségi területfejlesztési koncepciókat, területfejlesztési programokat, részt vesz az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési stratégia kidolgozásában,
  - segíti a területfejlesztési önkormányzati társulások és a térségi fejlesztési tanácsok tervező, döntés-előkészítő, fejlesztési célokat feltáró, pályázatokat megalapozó tevékenységét,
  - előzetesen véleményezi az országos, valamint a megyét érintő ágazati fejlesztési koncepciókat és programokat, továbbá a területét érintő területrendezési terveket,
  - közreműködik a megyében kialakult társadalmi és gazdasági válsághelyzetek kezelésében,
  - figyelemmel kíséri az operatív programok megyében jelentkező feladatainak megvalósítását, külön döntés alapján közreműködik azok végrehajtásában,
  - előzetesen véleményezi és koordinálja az illetékes területi államigazgatási szervek megyét érintő fejlesztéseit és pályázatait,
  - megállapodásokat köthet külföldi régiókkal, részt vehet nemzetközi együttműködésekben,
  - közreműködik a területfejlesztési programok végrehajtásának nyomon követésében és értékelésében,
  - a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.
- dönt a hatáskörébe utalt fejlesztési források felhasználásáról.

Társadalmasítás:

Békés megyében nyilvántartásba vett területfejlesztési, környezetvédelmi, természetvédelmi civil szervezetek, valamint a nők és férfiak esélyegyenlőségéért küzdő szervezetek a területfejlesztést érintő kérdések megtárgyalására egyeztető fórumot hozhatnak létre, egyidejűleg jelezve a megyei önkormányzatnak együttműködési szándékukat.

2.2. Tervezési előzmények

Az önkormányzati törvény módosításával megváltozott a megyei önkormányzatok feladatköre és szerepe: a jövőben kiemelt feladatuk a megye gazdasági – társadalmi – környezeti célú fejlődésének elősegítése. A fejlesztések eredményessége érdekében ki kell jelölni a megyét érintő fejlesztési irányokat, célokat, ill. meg kell határozni azon eszközöket, melyek a célok elérését segítik. Ehhez megtörtént a megye gazdasági – társadalmi – környezeti állapotának, az elmúlt évek folyamatainak, valamint a külső környezet fő irányainak, keretfeltételeinek értékelő elemzése.

A tervezett fejlesztésekhez több szereplő együttműködésére van szükség; a központi kormánynak támogatási feltételek, ill. programok, míg a helyi szereplőknek a konkrét fejlesztési javaslatok, projektek kidolgozásában van meghatározó szerepük. Ezért a megye területére vonatkozóan, a kormány elképzeléseihez igazodva kell a jelentősebb fejlesztési feladatokat megfogalmazni a helyi önkormányzatokkal, főbb társadalmi-gazdasági partnerekkel együttműködve.

A hazai fejlesztéspolitika 2014-2020 évek között is döntően az Európai Unió kohéziós célú fejlesztési forrásaiból gazdálkodik.

Az Európai Unió által kijelölt 11 kiemelt prioritás:

1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése,
2. információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása,
3. KKV-k, a mezőgazdasági és a halászati ágazatok versenyképességének javítása,
4. alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban,
5. éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és -kezelés ügyének támogatása,
6. környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság,
7. fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban,
8. foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása,
9. társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem,
10. beruházások az oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás területén,
11. intézményi kapacitás javítása és hatékony közigazgatás.

A Nemzeti Fejlesztés 2020 elnevezésű dokumentum összefoglalja azokat a fejlesztési irányokat, amelyeket elsődlegesnek tart Békés megye esetében, így:

- infrastruktúra fejlesztése: a megközelíthetőség és a logisztikai feltételek javítása, a térségi kohézió erősítése, a minőségi környezet kialakítása,
- gazdaság- és vidékfejlesztés: munkahelyteremtés ösztönzésével a hozzáadott érték növelése, hungarikumok támogatása, környezetkímélő energiatermelés, valamint az öko-, horgász-, vadász-, kerékpár- és egészségturizmus fejlesztése,

- társadalmi megújulás: a szakképzés gazdasági igényekhez alakítása, a civil együttműködések erősítése és a helyi kulturális értékek megőrzése; a környezeti fenntarthatóság segítése az épített és természeti környezet védelme, a környezetbarát hulladékgazdálkodás, újrahasznosítás fejlesztése és a megújuló energiákra épülő termelés és fogyasztás támogatása,
- határon átnyúló együttműködések segítése a gazdaságfejlesztés támogatásával, együttműködési programok szervezésével és helyi termékekre épülő piac beindításával. Békéscsaba fejlesztése, különös tekintettel az élelmiszer alapanyag előállítására és – feldolgozásra, valamint a gasztroturizmusra.

Különös jelentősége van Békés megye fejlődése szempontjából az 1222/2011. (VI.29.) Korm. határozatnak (A gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programja), amely az alábbi utak fejlesztését rögzíti:

- M44 autótűt Kunszentmárton kelet - Kondoros kelet szakasza, 2011-2016,
- M44 autótűt Kondoros kelet – Békéscsaba nyugat szakasza, 2017-2020,
- M44 autótűt M8 autópálya – Kunszentmárton kelet szakasza, 2021-2024,
- 47 jelű főút Mezöberény elkerülő szakasz, 2021-2024,
- 47 jelű főút Csorvás elkerülő szakasz, 2025-2027,
- 447 főút Békéscsaba-Mezökovácsháza (4432 jelű összekötő út) – Battonya (országhatár), 2025-2027.

Országos Környezeti Kármentesítési Program az érintett Békés megyei településeken a hátrahagyott tartós környezetszennyeződések károsító, veszélyeztető hatásának megszüntetése, a földtani közeg, vagy a felszín alatti víz szennyezettségének, veszélyeztetettségének csökkentése vagy megszüntetése érdekében az alábbiakat emeli ki:

- Békéscsaba, volt Patyolat Vállalat, 1283/1 és 1283/2 hrsz-ú terület,
- Szarvas, Szentesi út 0139/2 hrsz-ú terület,
- Körösladány 035/13 és 035/14 hrsz-ú terület,
- Gyomaendröd-Nagylapos 02392/9 hrsz-ú terület,
- Békéscsaba, Fényes tanya 0243/2 hrsz-ú terület,
- Kardos, Csabai út 15. 06/38 hrsz-ú terület,
- Kardos Hosszú sor 31. 014/2 hrsz-ú terület.

Békés megyével szomszédos (azonos térségi szintű térségek és külföldi) közigazgatási egységek területfejlesztési koncepcióinak és programjainak megyére vonatkozó üzenetei:

- Békés megye három magyarországi megyével (Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar) továbbá a romániai Arad és Bihar megyékkel határos. Csongrád és Bács-Kiskun megyével (Dél-alföldi régió), több közös infrastrukturális fejlesztési igény fogalmazódott meg, így például az M47 és a Battonya – Szentes – Kiskunfélegyháza közötti közút és a vasút fejlesztése;
- energiaellátás tekintetében közös pontot jelenthet a megyék földgáz és hévíz készlete; a Körös-Maros Nemzeti Park közös területén a fenntarthatóság biztosítása;

- Bács-Kiskun ill. Jász-Nagykun-Szolnok megyével közös feladat az úthálózat fejlesztése (az M44 megépítése kulcskérdés a gazdasági együttműködések fejlesztése tekintetében).

Békés megye területfejlesztési koncepciója és programja készítése során figyelembe vett dokumentumok

1. Jogszabályok, kormányhatározatok:

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről (OTrT).
- 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól. (Hatályos 2011.01.01-től),
- 1403/2012. (IX. 26.) Korm. határozat a regionális operatív programok 2011-2013. évre szóló akcióterveinek megállapításáról,
- 1831/2013. (XI. 14.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról,
- 1298/2014. (V. 5.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról.

Környezetvédelem:

- 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról,
- 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról,
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről,
- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási művek védelméről,
- 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és tisztítási Megvalósítási Programról.

Természetvédelem, tájvédelem:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.
- 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről.
- 73/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Szarvasi arborétum természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról és természetvédelmi kezeléséről.

- 44/2006. (XI. 17.) KvVM rendelet a Szeghalmi Kék-tó természetvédelmi terület országos jelentőségű védett természeti területté történő átminősítéséről és természetvédelmi kezeléséről.
- 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról.
- 17/2000. (VI. 26.) KöM rendelet a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén lévő védett természeti terület erdőrezervátummá nyilvánításáról.
- 4/1999. (V. 5.) KöM rendelet a Körös-Maros Nemzeti Park bővítéséről.
- 27/1997. (VIII. 1.) KTM rendelet a Dénesmajori Csigás-erdő Természetvédelmi Terület létesítéséről.
- 3/1997. (I. 8.) KTM rendelet a Körös-Maros Nemzeti Park létesítéséről.
- 8/1991. (IV. 26.) KTM rendelet a Szarvasi Történelmi Emlékpark Természetvédelmi Terület létesítéséről és a természetvédelmi kezelő megnevezéséről.
- 10/2012. (II. 21.) VM rendelet a Körös-Maros Nemzeti Park bővítéséről.

Közlekedés:

- 1222/2011. (VI. 29.) Korm. határozat a gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről.
- 1004/2007. (I. 30.) Korm. határozat a 2007-2013 között megvalósítani tervezett közlekedésfejlesztési projektek indikatív listájáról (KOZOP).

2. Stratégiai tervdokumentumok:

EU dokumentumok:

- Európai Bizottság (2012): Európa 2020: az Európai Unió növekedési stratégiája. Brüsszel.
- Európai Bizottság (2012): A 2014-2020-as időszakra szóló közös stratégiai keret elemei. Brüsszel, 2012. 03. 14.

Hazai fejlesztési dokumentumok:

- Nemzetgazdasági Minisztérium (2012): Befektetés a jövőbe. Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020. (Társadalmi konzultációra készített tervezet). Budapest,
- Nemzetgazdasági Minisztérium/Nemzeti Tervezési Hivatal (2012): Nemzeti Fejlesztés 2020. Az Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió társadalmasításának megalapozása. Budapest,
- Nemzetgazdasági Minisztérium (2012): Nemzeti fejlesztés 2020. Stratégiai vita-anyag. Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal. Budapest.
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS)
- Nemzeti közlekedési Stratégia (NKS).

Békés megyei fejlesztési koncepciók, stratégiák, programok:

- Békés megye Területfejlesztési Konceptiója, 2014.

- Békés megye 1998-2001. évi társadalmi-gazdasági folyamatainak értékelése, a 2002-2006. közötti időszak kiemelt fejlesztési irányainak meghatározása. Békéscsaba, 2002.
- Dél-békési kistérség stratégiai fejlesztési koncepciója (2005-2013). Békéscsaba, 2005.
- Száraz-ér kistérségi ökofolyosó komplex fejlesztési terve. Békéscsaba, 2005.
- Békés megye területfejlesztési terve 2007-2013. I. kötet: helyzetvizsgálat és következtetések. Békéscsaba, 2007.
- Békés megye területfejlesztési terve 2007-2013 II. kötet: jövőkép és programok. Békéscsaba, 2007.
- Békés megye területfejlesztési terve 2007-2013. /Vezetői összefoglaló/. 2007.
- Geszti bekötőút és a Fehér-Körös híd felújításához kapcsolódó gazdasági tanulmány. INTERREG III/A HURO0602/148. 2007.
- Békéscsabai Kistérség területfejlesztési koncepciójának aktualizálása. Békéscsaba, 2009.
- Békés megye fejlesztési stratégiájának (2007-2013) aktualizálása. /Vezetői összefoglaló/. Békéscsaba, 2010.
- Békés megye területrendezési terve (módosítás) PESTTERV, 2011. június.
- Békés megye gravitációs erőterének elemzése, javaslatok megfogalmazása. Vezetői összefoglaló. Békéscsaba, 2011.
- Békés megye területfejlesztési programja. I. kötet: társadalmi-, gazdasági helyzet. Békéscsaba, 2011.
- Békés megye területfejlesztési programja. II. kötet: jövőkép, célrendszer, programok. Békéscsaba, 2011.
- Békés megye területfejlesztési programja. (Vezetői összefoglaló). Békéscsaba, 2011.
- A Békés Megyei Önkormányzat Társadalmi-gazdasági Programja (2007-2014). Békéscsaba, 2011.
- Békés Megyei Területfejlesztési Koncepció I. Békés Megyei Önkormányzat, Békéscsaba, 2012.

A megye 20 ezer lakos feletti városainak települési gazdasági vagy településfejlesztési programjai és településfejlesztési koncepciói:

- Békéscsaba Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciója, 2014.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2014-2020.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város - integrált városfejlesztési stratégia, 2009.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város városfejlesztési koncepciója – Városfejlesztési Stratégia, 2005.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város befektetés ösztönzési stratégiája, 2010.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata gazdasági programja, 2011 – 2014.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város turizmusfejlesztési stratégiája, 2009.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város környezetvédelmi programjának felülvizsgálata, 2009.
- Békéscsaba Megyei Jogú Város közlekedésfejlesztési terve - Közlekedési koncepció, 2010.
- Orosháza Város integrált városfejlesztési stratégiája, 2008.

- Orosháza Város környezetvédelmi programja, 2010.
- Gyula Város integrált városfejlesztési stratégiája, 2008.
- Gyula Város stratégiája, 2003.
- Gyula Város egészségturizmus fejlesztési koncepciója, 2006.
- Gyula Város környezetvédelmi programja 2010-2014.

Megye ágazati tervei, programjai:

- Békés megye hosszú távú közúthálózat-fejlesztési tervének felülvizsgálata, 2006.
- Békés megye környezetvédelmi programjának felülvizsgálata, 2008.

Vonatkozó egyéb tervek:

- Dél-Alföldi Régió ROP programja 2007-2013 (DAOP).
- Délkelet-alföldi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer létrehozására irányuló nagyprojekt.
- Dél-alföldi Ivóvízminőség-javító Program - érintett 65 Békés megyei település.
- A Dél-Alföld Statisztikai Régió hulladékgazdálkodási terve - 15/2003. (XI. 7.) KvVM rendelet.

2.3. Tervezésbe bevont szakmai szereplők

Békés megye területfejlesztési koncepciójának helyzetelemző, helyzetértékelő fejezetét a Békés Megyei Önkormányzati Hivatal és a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutató Központja munkatársai készítették el. A koncepció javaslattevő részét valamint a stratégiai és operatív programokat a Terület- és Településfejlesztők Magyarországi Egyesülete készíti. A „Békés megye területfejlesztési koncepciója és programja” című dokumentum gazdasági – társadalmi – környezeti hatásvizsgálatát a Békés Megyei Önkormányzat megbízásából a Pest Megyei Terület, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft. készítette el. A megye koncepciójának környezeti hatásvizsgálata 2013. szeptemberben, a társadalmi – gazdasági hatásvizsgálat 2013. októberben készült el.

Az Államreform Operatív Program (ÁROP) keretében 2013. április 15-én pályázati felhívás jelent meg a „Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok számára” címmel. A projekt átfogó célja a megyei önkormányzatok tervezési dokumentumai elkészítésének támogatása, az ehhez szükséges megyei tervezői kapacitások megerősítése.

Békés-megye Önkormányzata széles társadalmi bázis alapján készítette stratégiai programját (1. táblázat).

1. táblázat – Tervezésbe bevont szervezetek

Sorszám	Szervezet megnevezése	Címe
1.	Terület- és Településfejlesztők Magyarországi Egyesülete	3515 Miskolc, Egyetemváros
2.	Pest Megyei Terület, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.	1085 Budapest VIII. Kőfaragó u. 9.
3.	Békés Megyei Önkormányzati Hivatal	5600 Békéscsaba, Árpád sor 18.
4.	Békés Megyei Agrárkamara	5600 Békéscsaba, Dózsa Gy. út
5.	Békés Megyei Mérnök Kamara	5600 Békéscsaba Andrássy út 12.
6.	Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	5600 Békéscsaba Penza ltp.5.
7.	Békés Megyei Kormányhivatal érintett szakigazgatási szervei	5600 Békéscsaba Derkovits sor 2.
8.	VOSZ Békés Megyei Szervezete	5600 Békéscsaba Andrássy u. 6.
9.	Békés Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány	5600 Békéscsaba Kiss Ernő utca 1-3.
10.	Szent István Egyetem Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kara	5600 Békéscsaba Bajza u. 33.
11.	Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség	6700 Szeged Közép fasor 1-3.
12.	MTA RKK	5600 Békéscsaba, Szabó D. u. 40 - 42.
13.	Magyar Közút Nonprofit Zrt. Békés megyei Igazgatóság	5600 Békéscsaba Szabadság tér 7-9.

Forrás: saját szerkesztés

2.4. Konceptió társadalmassítási folyamata

A Békés megyei Területfejlesztési Konceptió Helyzetelemzés kötetében rendelkezett a megye a Partnerségi Terv elkészítéséről és végrehajtásáról 2012-ben. A terv tartalmazza a partnerségbe bevonni kívánt célcsoportokat, a kapcsolattartás módját, a társadalmassítással kapcsolatos rendezvényeket is részletesen.

A partnerségi terv céljai

A partnerség általános célja, hogy megalapozzon egy megyei szintű stratégiai társadalom-és gazdaságfejlesztést, amelynek hatása kiterjed a területén működő vállalkozások, intézmények, szervezetek, illetve a lakosság és közösségek irányába. Mindezek mellett javítja a megyében megvalósuló fejlesztések és beruházások, valamint a fejlesztési források felhasználásának eredményességét és hatékonyságát is.

A partnerség konkrét célja, hogy megteremtődjön a társadalmi és gazdasági partnerség a megyében, továbbá a megyei fejlesztési konceptió helyzetértékelése, a megye jövőképeének megismerése is.

A konkrét célok között szerepel még, hogy a megye jelenlegi és jövőbeni fejlődését meghatározó szereplők bevonásával elkészüljön a 2014-2020 fejlesztési ciklus stratégiája valamint fejlesztési programja.

Cél továbbá a területfejlesztés közép szintjének megjelenítése és pozicionálása, Békés Megye Önkormányzatának tervezési, monitoring és koordinációs kompetenciáinak folyamatos tágítása. Olyan szerepvállalás, mely egyaránt támogatja a térségek és a települések együttműködését.

A partnerségi tervet a Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlése 107/2012.(XI.27.) KGY. sz. határozatával hagyta jóvá.

A partnerség folyamata

Békés megyében a partnerség legfontosabb résztvevői a gazdasági és társadalmi partnerek, valamint a közösségek, fontos ezek aktív szerepvállalása. A partnerség nem csupán formális konzultációra terjed ki, hanem a térségi és helyi fejlesztés, az innováció, a befektetés-ösztönzés, közszolgáltatások és a közintézmények fejlesztésének is erőforrása.

A felsoroltak alapján Békés megyében a tervezés és a koncepció társadalmazása párhuzamosan, illetve integrált módon történt meg, személyes egyeztetések és kérdőíves kapcsolatfelvételek formájában. Az egyeztetések módját minden esetben meghatározta az egyes térségekre és/vagy célcsoportokra irányuló megkülönböztetett figyelem. Az egyeztetések folyamatosan történtek.

A kiterjedt vizsgálat feladata az volt, hogy a megye társadalmát érintő kihívások és lehetőségek, valamint adottságok széleskörű reprezentációja biztosítva legyen, és így az egyes területek értékelése pontosabb, a végrehajtás rugalmasabb legyen.

A tervezés során nyílt és zárt egyeztetési formákat egyaránt alkalmaztunk a közösségek és a gazdasági, társadalmi szereplők hatékony megszólítására és bevonására, amely szintén az értékelés megalapozottságát erősítette.

Fontos szempont volt, hogy a tervezésbe közvetlenül bevont szakértők, stratégiai partnerek és együttműködő intézmények száma a lehető legnagyobb legyen, ennek megfelelően mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült.

Fontos hangsúlyozni, hogy az érintettek bevonására már a tervezés korai szakaszában sor került, és Békés Megye Önkormányzata prioritásnak tekinti, hogy a társadalmi egyeztetés során létrejött partnerségi együttműködés, partnerségi háló a továbbiakban is fennmaradjon a 2014 és 2020 közötti európai uniós fejlesztési ciklus időtartama alatt.

Az eseményekkel kapcsolatos hírek a Békés megyei háztartások jelentős részében elérhetőek voltak, elektronikus úton a www.bekesmegye.hu és a www.bekesmegye.com honlapokon valamint nyomtatott formában a Békés Megyei Hírlapban megjelent tartalmak révén.

Az önkormányzati szereplőkön túl természetesen kiemelten fontos ügyként kezeltük a gazdasági élet és a társadalmi és civil szervezetek szereplőivel való partneri kapcsolatok erősítését és azok tervezésbe való bevonását is.

A fórum biztosította a lehetőséget, hogy a megjelent vállalkozások a jelenlegi pályázati rendszer tapasztalatai alapján javaslatot tegyenek a következő tervezési időszak prioritásaira, a

célokat és lebonyolítást érintő változtatásokra elősegítve, katalizálva a majdani integrált projektek kialakítását.

A megyei területfejlesztési koncepció készítése során megtörtént a munkaverzió társadalmi vitája, vagyis annak széleskörű közzététele és véleményezése.

A Békés Megyei Önkormányzat partnerséget hozott létre az illetékes országos, regionális, helyi, városi és más közhatóságokat képviselő partnerekkel, gazdasági és társadalmi partnerekkel és a civil társadalmat képviselő testületekkel, beleértve a környezetvédelmi partnereket, nem kormányzati szervezeteket.

Ki kell emelni a határon átnyúló együttműködéseket is, különösen a romániai Bihar és Arad megyékkel. Békés megyét geopolitikai adottságai, határon átnyúló kapcsolatok fejlesztésében elért eddigi eredményei is predesztinálják a kapcsolatok továbbfejlesztésére.

Tekintettel a résztvevő partnerek nagy számára, a dokumentumok, tartalmak és a feladatokkal kapcsolatos kérdések és teendők megosztása, elérhetősége valamint a hozzáférés aktív támogatása különös jelentőséggel bírt. A nyilvánosan közzétett munkaanyagok és hírek folyamatosan elérhetőek voltak a www.bekesmegye.hu honlapon.

A partnerség működtetése

a) Zárt társadalmi-szakmai egyeztetések (írott és szóbeli): Az érintettek fejlesztési elképzeléseinek feltárása valamint a tervezési munkaszakaszban egyeztetés az érintettek bevonásával mérföldkövenként.

A fejlesztési prioritások mentén Békés megye települési önkormányzatainak, a gazdasági szféra, illetve a társadalmi és a civil szféra fejlesztési elképzeléseinek összegyűjtése személyes találkozók, fórumok által és kérdőíves formában.

A partnerek tájékoztatása és véleményük megkérdezése a tervezés különböző munkafázisaiban (Helyzetelemzés – Területfejlesztési koncepció – Stratégiai program – Operatív program).

b) Nyílt (online – e-mailen, illetve a www.bekesmegye.com és www.bekesmegye.hu honlapon keresztül) társadalmi-szakmai egyeztetések.

A Békés Megyei Önkormányzat felkéri minden partnerét, így a települési önkormányzatokat, vállalkozásokat, civil és társadalmi szervezeteket, hogy online felületen nyilvános kérdőívet töltsenek ki, melynek segítségével a megyei önkormányzat feltárja a megyében 2014-től megvalósítani tervezett, tanulmányokkal már rendelkező projektelképzeléseket és a tervekkel nem rendelkező projektötleteket.

A www.bekesmegye.com és www.bekesmegye.hu honlapokon egyaránt elérhető online kérdőív segít áttekinteni a térség meghatározó iparágainak fejlesztési elképzeléseit, melyek az alapot jelenthetik a 2014-2020-as pályázati ciklus kiírásaihoz.

A kérdőívek feldolgozásának eredménye mind az ágazati és területi operatív programokhoz készülő részdokumentumok, mind a megyei stratégia és operatív program készítéséhez felhasználásra került.

Segítettek megtalálni azokat az intézkedéseket és programokat, amelyek a Békés megyei vállalkozások megerősödését, versenyképességének javulását, piacra jutását, valamint a társadalmi és civil szervezetek és az önkormányzatok működését, feladatellátását tudják majd segíteni.

c) Jogszabályi kötelezettségen alapuló egyeztetés:

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályiról szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 18. § (5) bekezdése alapján a Hivatal a dokumentumot megküldte a kormányrendeletben meghatározott véleményezőknél, illetve a széleskörű társadalmi érdekek érdekében az egyeztetési eljárásban korábban közreműködő Békés megyei települési önkormányzatoknak, civil szervezeteknek és gazdasági szereplőknek is.

A Békés megye területfejlesztési koncepciója helyzetelemző és javaslattevő munkarészeinek 2013. február 15-ével indult meg az egyeztetési folyamata, amelynek során érkezett észrevételek a Közgyűlés döntésének megfelelően figyelembevételre kerültek.

A 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 23§(2) alapján az elkészült területfejlesztési koncepció közzététele társadalmi egyeztetés céljából a megyei önkormányzat honlapján történik.

A Békés Megyei Önkormányzat hivatalos honlapján – a társadalmi részvétel biztosítása érdekében – a megye nyilvánossága részére tájékoztató került közzétételre az egyeztetési eljárás megindításáról, az egyeztetési dokumentumok elérhetőségéről, a vélemények megtételének módjáról és határidejéről (45 nap). Az egyeztetési dokumentáció elektronikus úton közzétételre került a Békés Megyei Önkormányzat honlapján és a Területi információs rendszerben (TEIR).

A koncepció területi hatásvizsgálatának környezeti szempontú elemzését képező környezeti értékelés egyeztetési eljárása a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint lett lefolytatva. Az egyeztetési dokumentum véleményeztetésre került a jogszabályban meghatározott szervekkel és lehetőség volt a dokumentumok véleményezésére a megye nyilvánosságának is. A Békés Megyei Önkormányzat hivatalos honlapján és a Békés Megyei Hírlapban tájékoztató került közzétételre az egyeztetési eljárás megindításáról, az egyeztetési dokumentumok elérhetőségéről, a vélemények megtételének módjáról és határidejéről (30 nap). Az egyeztetési dokumentáció elektronikus úton közzétételre került a Békés Megyei Önkormányzat honlapján.

Békés megye 2014-2030 közötti területfejlesztési koncepciójának társadalmi érdekeinek 2012. március 29. és 2013. június 12. között került sor (2. táblázat).

2. táblázat – Területfejlesztési koncepció társadalmazása

Időpont	Helyszín	Résztevők
2012. március 29.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megye legnagyobb árbevételű adózó vállalkozói
2012. április 12.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei élelmiszeripari feldolgozók
2014. április 13.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei növénytermesztők
2014. április 19.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei állattenyésztők
2012. június, július	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei települési önkormányzatok
2012. május 03.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei turizmus-vendéglátás képviselői
2012. május 09.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei növénytermesztők
2012. május 10.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei építőipar vállalkozásai
2012. május 17.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei fa- és fémfeldolgozás vállalkozásai
2012. május 23.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei textilipar vállalkozásai
2012. május 24.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei civil szervezetek képviselői
2012. május 24.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei közúti fuvarozás vállalkozásai
2012. június 07.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei nyomdaipari vállalkozások
2012. július	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei önkormányzatok
2013. március 21.	Békéscsaba Linamar Zrt.	Békés megyei gépipari vállalkozások
2013. március 27.	Orosháza Sára Galvántechnika Kft.	Az Orosházi Kistérség vállalkozásai
2013. április 10.	Békés Városháza	A Békési Kistérség vállalkozásai
2013. április 10.	Medgyesegyháza Medgyes Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. telephelye	Békés megyei mezőgazdasági vállalkozások
2013. április 24.	Mezőkovácsháza Milédi Üzletház	A Mezőkovácsházi Kistérség vállalkozásai
2013. május 09.	Gyula Gyulai Agrár Zrt	A Gyulai Kistérség Vállalkozásai
2013. június 06.	Szarvas Liget Hotel	A Szarvasi Kistérség vállalkozásai
2013. június 12.	Szeghalom Csaba Metál Zrt.	A Szeghalomi Kistérség vállalkozásai

Forrás: saját szerkesztés

A megyei területfejlesztési koncepciót a Békés Megyei Önkormányzati Hivatal a vonatkozó jogszabályok és kormányzati szervek útmutatói alapján, szakértők, valamint a társadalmi és gazdasági élet szereplőinek – a jogszabályban előírtaknál szélesebb körben történő – bevonásával készítette el.

2.5. Stratégiai program társadalmasítási folyamata

A területfejlesztési koncepció elkészítése után indult meg Békés megye területfejlesztési stratégiai programjának kidolgozása (a 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet alapján). A Kormányrendelet 13. § (1) pontja az alábbiakat rögzíti: „a területfejlesztési koncepciók és programok kidolgozásának része az állampolgárok, a tervezéssel érintett területen működő érdekképviselők, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv”. A program partnerségének biztosítása érdekében 2013. szeptemberében megindult a megyében a projektgyűjtés.

Békés megye 2014-2020 közötti területfejlesztési stratégiai programjának társadalmasítására eddig az alábbiak szerint került sor (3. táblázat).

3. táblázat – Területfejlesztési program társadalmasítása

Időpont	Helyszín	Résztevők
2013. március 21.	Békéscsaba Linamar Zrt.	Békés megyei gépipari vállalkozások
2013. március 27.	Orosháza Sára Galvántechnika Kft.	Az Orosházi Kistérség vállalkozásai
2013. április 10.	Békés Városháza	A Békési Kistérség vállalkozásai
2013. április 10.	Medgyesegyháza Medgyes Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. telephelye	Békés megyei mezőgazdasági vállalkozások
2013. április 24.	Mezőkovácsháza Milédi Üzletház	A Mezőkovácsházi Kistérség vállalkozásai
2013. május 09.	Gyula Gyulai Agrár Zrt	A Gyulai Kistérség Vállalkozásai
2013. június 06.	Szarvas Liget Hotel	A Szarvasi Kistérség vállalkozásai
2013. június 12.	Szeghalom Csaba Metál Zrt.	A Szeghalomi Kistérség vállalkozásai
2013. szeptember	Megyeháza Békéscsaba	Békés megye városainak valamennyi polgármestere
2013. október	Megyeháza Békéscsaba	Békés megye városainak valamennyi polgármestere
2014. január 28.	Békés Polgármesteri Hivatal	Békési Kistérség polgármesterei
2014. január 28.	Sarkadi Polgármesteri Hivatal	Sarkadi Kistérség polgármesterei
2014. január 29.	Szarvas Kistérségi Központ	Szarvasi Kistérség polgármesterei
2014. január 29.	Gyula Polgármesteri Hivatal	Gyulai Kistérség polgármesterei
2014. január 30.	Szeghalom Kistérségi Központ	Szeghalomi Kistérség polgármesterei
2014. január 30.	Orosháza Polgármesteri Hivatal	Orosházi Kistérség polgármesterei
2014. január 30.	Mezőkovácsháza Polgármesteri Hivatal	Mezőkovácsházi Kistérség polgármesterei
2014. február 04.	Újkígyós Polgármesteri Hivatal	Békéscsabai Kistérség polgármesterei
2014. március 25.	Békéscsaba Polgármesteri Hivatal	Békéscsabai járás polgármesterei, szakemberei
2014. március 31.	Sarkadi Polgármesteri Hivatal	Sarkadi járás polgármesterei, szakemberei
2014. március 31.	Gyulai Polgármesteri Hivatal	Gyulai járás polgármesterei, szakem-

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

		berei
2014. április 01.	Békés Polgármesteri Hivatal	Békési járás polgármesterei, szakemberei
2014. április 01.	Gyomaendrőd Polgármesteri Hivatal	Gyomaendrődi járás polgármesterei, szakemberei
2014. április 01.	Szeghalom Polgármesteri Hivatal	Szeghalmi járás polgármesterei, szakemberei
2014. április 02.	Megyeháza Békéscsaba	Békéscsabai járás polgármesterei, szakemberei
2014. április 02.	Szarvas Polgármesteri Hivatal	Szarvasi járás polgármesterei, szakemberei
2014. április 10.	Medgyesegyháza Polgármesteri Hivatal	Mezőkovácsházi járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 08.	Orosháza Polgármesteri Hivatal	Orosházi járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 08.	Megyeháza Békéscsaba	Békés megyei kamarák képviselői
2014. május 09.	Megyeháza Békéscsaba	Szarvas járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 15.	Megyeháza Békéscsaba	Békéscsabai járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 15.	Megyeháza Békéscsaba	Gyulai járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 15.	Megyeháza Békéscsaba	Szeghalmi járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 15.	Megyeháza Békéscsaba	Gyomaendrődi járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 16.	Megyeháza Békéscsaba	Sarkadi járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 16.	Megyeháza Békéscsaba	Mezőkovácsházi járás polgármesterei, szakemberei
2014. május 16.	Megyeháza Békéscsaba	Békési járás polgármesterei, szakemberei

Forrás: saját szerkesztés

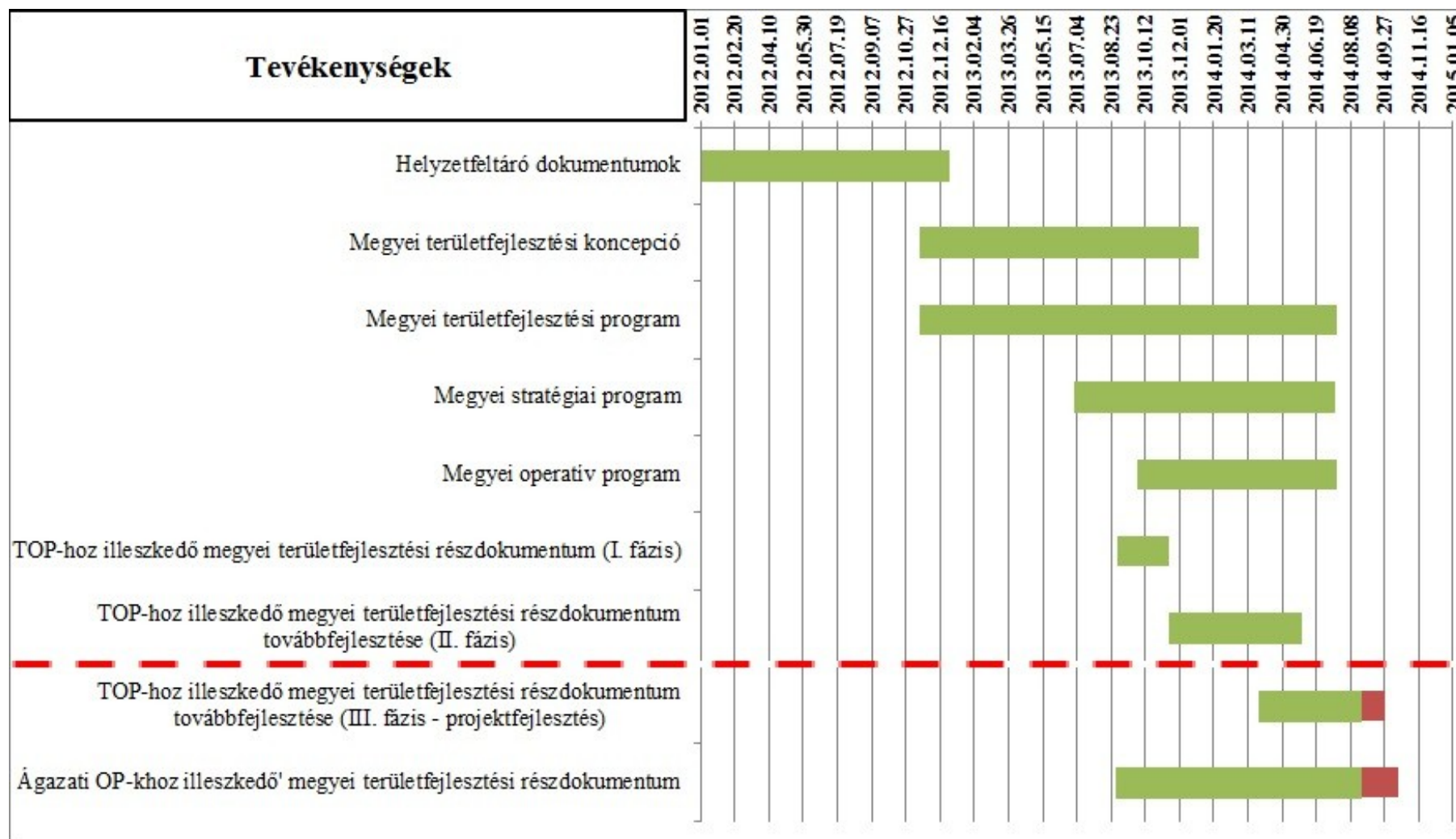
2.6. Stratégiai program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok

Békés megye integrált területfejlesztési koncepciójának és stratégiájának kidolgozása 2012. őszén indult. A munka mérföldköveit a 4. táblázat foglalja össze, a folyamat tevékenységeinek ütemezését az 1. ábra Gantt diagramja szemlélteti.

4. táblázat – Békés megye stratégiai programjának tervezése során figyelembe vett határidők

Feladatkör	Feladatkör teljesítésének határideje
1. Helyzetfeltáró dokumentumok	2012. III-IV. negyedév
2. Megyei területfejlesztési koncepció	2013. 02.28-ig
3. Megyei területfejlesztési program	2014.07.31-ig
3.a megyei stratégiai program	2014.07.31-ig
3.b megyei operatív program	2014.07.31-ig
4. Megyei területfejlesztési részdokumentumok, ezen belül:	
4.a TOP-hoz illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum (I. fázis)	2013.11.15-ig
4.a TOP-hoz illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum továbbfejlesztése (II. fázis)	2014. 05. 31.
4.a TOP-hoz illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum továbbfejlesztése (III. fázis - projektfejlesztés)	2014.09.30-ig
4.b Ágazati OP-khoz illeszkedő megyei területfejlesztési részdokumentum	2014. 10. 31.

Forrás: saját szerkesztés

1. ábra – Békés megye stratégiai programjának tervezése - Gantt diagram

Forrás: TOP 3.0 alapján saját szerkesztés

3. Célrendszer, jövőkép, átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása és viszonyrendszere

3.1. Megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített célrendszer

Békés megye jövőképe

Békés megyének 2030-ra el kell érnie, hogy értékeinek megtartásával, alkotó-, innovatív megújításával Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérsege, a hazai megújuló agrárium szervező ereje lehessen.

Békés megye fejlesztésének átfogó célja 2020-ig

a megyében élők életkörülményeinek javítása, a megye fenntartható gazdasági és társadalmi viszonyainak megteremtése, a foglalkoztatás javítása.

Az átfogó cél indoklása:

Mint azt a helyzetvizsgálat feltárta, Békés megye gazdasági kibocsátásnak üteme 1989 után tartósan elmaradt az országos átlagtól, ill. a megye potenciális lehetőségeitől.

A tendencia megállításának, a növekedési ütem fenntarthatóságának alapvetően négy feltétele van:

- foglalkoztatás javítása,
- tőkeállomány növelése,
- technikai-, technológiai transzfer feltételeinek javítása,
- vonalas infrastruktúra fejlesztése.

Békés megye fejlesztésének stratégiai céljai (2020-ig):

- térségspecifikus brandek fejlesztése a megye perifériális helyzetű településein,
- versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés,
- társadalmi- és gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális települései között,
- természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható tovább-fejlesztése.

A megye fejlesztésének átfogó- és stratégiai céljai egymásra épülő koherens-, multiplikatív rendszert alkotnak (2. ábra).

Jövőkép	Békés megye a hazai élelmiszer gazdaság motorja, fenntartható mintatérsege, szervező ereje.			
Átfogó cél	Békés megyében élők életkörülményeinek javítása, a megye fenntartható gazdasági és társadalmi viszonyainak megteremtése, a foglalkoztatás javítása.			
Stratégiai célok	Versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés. Térségspecifikus brandek fejlesztése a megye perifériális helyzetű településein. Társadalmi- gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között. Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható tovább-fejlesztése.			
Prioritások	Gazdasági struktúra megújítása	Megye térszerkezetének továbbfejlesztése	Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése	Emberi erőforrás fejlesztés

2. ábra – Békés megye jövőképe, fejlesztésének átfogó és stratégiai céljai, ill. prioritásai

Forrás: saját szerkesztés, Békés megye területfejlesztési koncepciója és programja

Értékalapú gazdaságfejlesztés

Békés megye gazdaságának hozzáadott értéke elmarad az országos átlagból; az alacsony tőkefelhalmozás, az alacsony beruházási ráta, továbbá az országos átlagtól jóval kisebb K+F+I ráfordítások miatt.

A megye fenntartható növekedésének megteremtése aligha képzelhető el az innovatív kkv-k megerősödése a foglalkoztatás és az aktivitási ráta javulás nélkül, ami a hozzáadott érték- és a K+F+I ráfordítások növekedésével, a környezeti állapot megóvásával kell párosuljon. Kiemelten fontos továbbá a felsőoktatás eddigi eredményeinek megőrzése, kiemelt kutatóhelyek fejlesztése.

Térségi brandek fejlesztése

Békés megye mag- és periférikus (jellemzően a Dél-békési térség) települései között jelentős társadalmi-, gazdasági diszkrepancia alakult ki. Ennek a felszámolását célozza a helyi (település, térség specifikus) brandek kidolgozása, piaci bevezetése.

Társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye perifériális helyzetű településein

Az elmúlt két évtizedben Békés megye járásai között jelentős területi különbségek alakultak ki; különösen nehéz helyzetben vannak a Békési, Sarkadi, Szeghalmi- és a Mezőkovácsházai járás településein élők. Békés megye periférikus helyzetű településein alapvetően az alábbi problémák enyhítésére kell koncentrálni:

- az alacsony aktivitási ráta,
- arzén, bór, fluorid, nitrit, ammónium határértéknek nem megfelelő közüzemi vízellátás javítása az ivóvíz minőség elérése érdekében,
- alacsony szintű képzettség,
- periférikus helyzetű települések rossz minőségű bekötő úthálózata.

Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható továbbfejlesztése

Békés megye épített örökségének hasznosítása olyan gazdasági potenciált hordozó erőforrás, amely a múlt emlékeire és értékeire alapozva alkalmas a település- és térségfejlesztésre, gazdasági jelentőségén túl (munkahelyteremtés, vállalkozásfejlesztés) a közösségépítésben is fontos szerepet tölt be.

Békés megye stratégiai céljainak és rész céljainak kapcsolatát az 5. táblázat szemlélteti.

5. táblázat - Békés megye stratégiai céljainak lebontása

Stratégiai cél	Értékalapú gazdaságfejlesztés	Térség specifikus brandek kialakítása a periférián	Társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye perifériális helyzetű településein	Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megővése, alkotó innovatív fenntartható tovább-fejlesztése
Részcélok	aktivitási ráta növelése	foglalkoztatás javítása	helyi gazdaságfejlesztés	energiafelhasználás hatékonyságának javítása
	munkanélküliségi ráta csökkenése	eltartó képesség javítása	humán fejlettségi index javítása	energiafogyasztás csökkentése
	hozzáadott érték növelése	képzettség javítása	szegénység és a társadalmi kirekesztettség által veszélyeztetettek arányának csökkentése	megújuló energia felhasználási arányának növelése
	tőkeállomány növelése	hungarikumok kifejlesztése	elérhetőség javítása	széndioxid kibocsátás csökkenése
	beruházási ráta növelése	gasztroturizmus fejlesztése	munkaerő ingázás feltételeinek javítása	ökológiai funkciójú területek arányának megtartása
	K+F ráfordítás növelése	kulturális turizmus fejlesztése	települések közötti szolidaritás erősítése	
	szakképzés hatékonyságának javítása		perifériális helyzetű térségek megtartó erejének megteremtése	
	technológiai transzfer fogadóképességének megteremtése		szolgáltatások hozzáférhetőségének javítása	
	logisztikai feltételek javítása		közösség építés	
	megye elérhetőségének javítása		helyi piacok működtetése	

Forrás: saját szerkesztés, Békés megye területfejlesztési koncepciója és programja

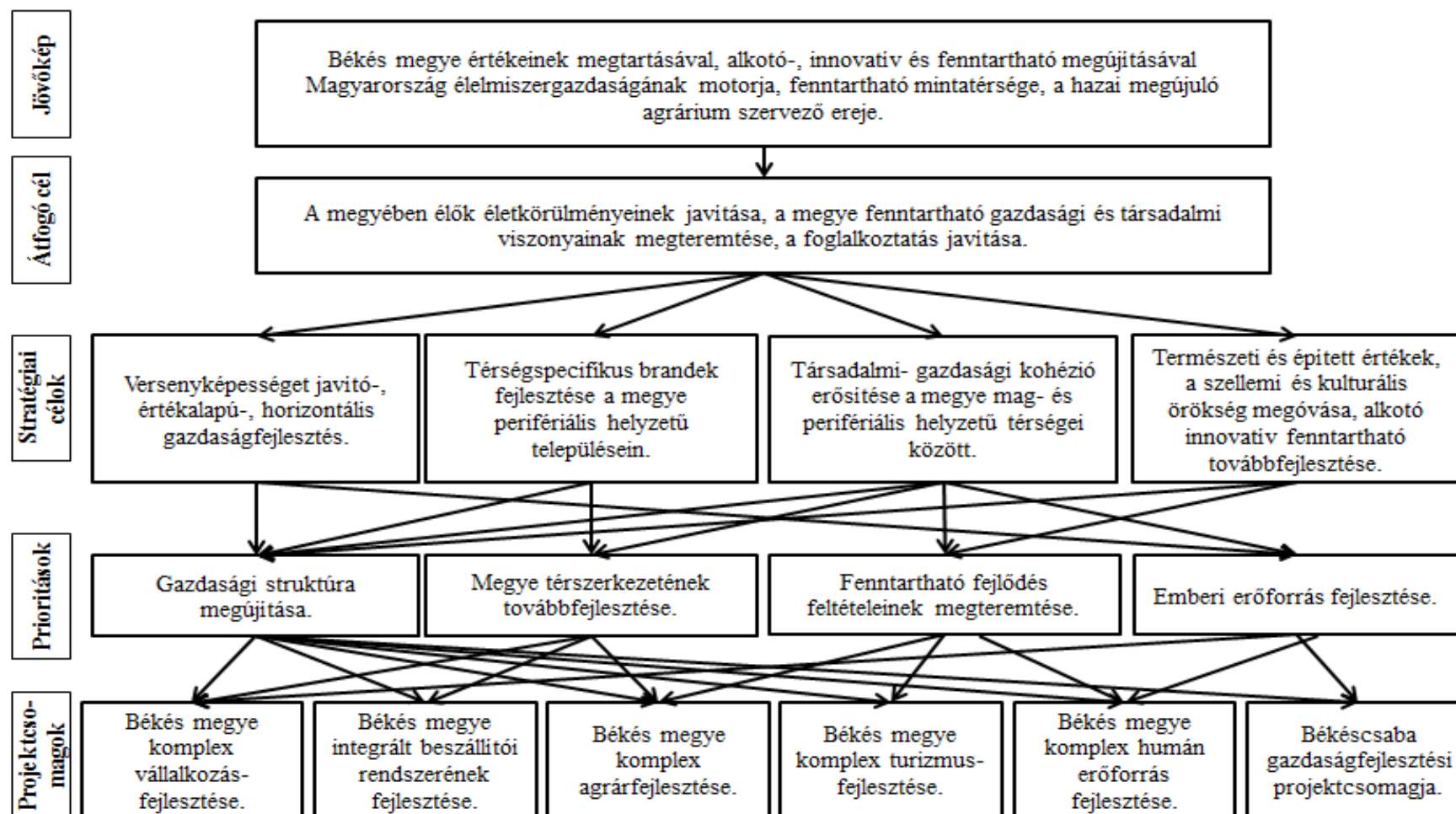

3.2. Megyei stratégiai program célrendszerének külső és belső koherenciája

A megyei területfejlesztési célok többszintű, hierarchikus rendszert alkotnak (3. ábra). A hierarchia legfelső pontja a megye jövőképe, melynek értelmében Békés megye 2030-ig, értékeinek megtartásával, alkotó-, innovatív és fenntartható megújításával, Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérse, a hazai megújuló agrárium szervező ereje kíván lenni. Ezen belül átfogó célként fogalmazódik meg az életkörülmények és fenntarthatóság javítása mellett, a foglalkoztatottság növelése. Az átfogó cél további négy stratégiai célra bontható föl.

A prioritások az elsődleges fejlesztési irányokat tömörítik, melyek megvalósítása projektcsoportokban érhető el, melyből a megye a gazdaságfejlesztés terén hatot fogalmazott meg. A prioritások szorosan kapcsolódnak a megye átfogó és stratégiai céljaihoz, és együttesen járulnak hozzá a megye jövőképe megvalósulásához.

A versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés hozzájárul mind a megye gazdasági struktúrájának megújításához, mind pedig Békés megye emberi erőforrásainak fejlesztéséhez. A térségspecifikus brandek kialakítása a gazdaság struktúrájának megújítása mellett a megye térszerkezetének javítására is kedvező hatással lehet, míg a társadalmi-gazdasági kohézió erősítése a megye valamennyi prioritásának elérését szolgálja. A megye sokszínű természeti értékek megőrzése és továbbfejlesztése kiemelt feladat, amely a fenntarthatóság szempontjait szem előtt tartva kedvezően hat a gazdaság szerkezetére is.

3. ábra – Békés megye célrendszerének koherenciája

Forrás: saját szerkesztés, Békés megye területfejlesztési koncepciója és programja

4. Prioritások azonosítása

A stratégiai programban négy prioritást határoztunk meg, melyek a következők:

- gazdasági struktúra megújítása,
- fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése,
- megye térszerkezetének továbbfejlesztése,
- emberi erőforrás fejlesztése.

A gazdasági struktúra megújításának hosszú távú célja a fejlődés és az életminőség növelése. A fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése keretében a cél nem csupán a környezet szempontú fenntarthatóság biztosítása, hanem a társadalmi szempontok figyelembe vétele is. A megye térszerkezetének továbbfejlesztése az elérhetőség javítása mellett a kiegyensúlyozott város-vidék, illetve határon átvéelő kapcsolatok kialakítására irányul. A megye negyedik prioritása, az emberi erőforrás fejlesztése pedig hozzájárulhat mind a gazdasági növekedés biztosításához, mind pedig a fenntartható társadalom megteremtéséhez.

A 6. táblázat tartalmazza a prioritásokat, és a hozzájuk tartozó intézkedések valamint a későbbiekben, az operatív programban részletesen kifejtésre kerülő beavatkozások tételes felsorolását. A négy prioritást részletesen a 7-10. táblázatok foglalják össze; a táblázatok tartalmazzák:

- a prioritás elnevezését,
- a prioritás indoklását,
- a prioritás kapcsolódását a koncepció stratégiai céljaihoz,
- a prioritások kapcsolódását, az Európai Unió releváns tematikus célkitűzéseire és beruházási prioritásaihoz,
- az output és az eredmény indikátorokat,
- a prioritás indikatív forrásallokációját,
- az egyes prioritások keretében tervezett intézkedéseket,
- az intézkedések megvalósításában közreműködő szervezeteket.

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

6. táblázat - A stratégiai program prioritásai és intézkedései

Stratégiai program							
1. prioritás: Gazdasági struktúra megújítása		2. prioritás: Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése		3. prioritás: Megye térszerkezetének továbbfejlesztése		4. prioritás: Emberi erőforrás fejlesztése	
Intézkedések							
1.1. Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati gazdaságfejlesztési akciók (TOP 5.0.-1.1.1. alapján)		2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés (TOP 5.0. - 2.1.1. alapján)		3.1. A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés (TOP 5.0. – 1.1.3. alapján)		4.1. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével (TOP 5.0. – 1.2.1. alapján)	
Beavatkozások.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsoport	Beavatkozások.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsoport	Beavatkozások.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsoport	Beavatkozások.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsoport
1.1.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex vállalkozásfejlesztése.	2.1.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenntarthatósági projektcsoportja (KEHOP).	3.1.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye logisztikai hálózatának komplex fejlesztése.	4.1.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.
1.1.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye logisztikai hálózatának komplex fejlesztése.	2.1.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megyei járás-fejlesztési projektcsoport.	3.1.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenntarthatósági projektcsoportja (KEHOP).		
1.1.3. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált beszállítói rendszerének fejlesztése.			3.1.3. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.		
1.1.4. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.			3.1.4. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye fő közlekedési útvonalainak fejlesztése (IKOP).		
1.1.5. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex turizmusfejlesztése.			3.1.5. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált beszállítói rendszerének fejlesztése		

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

1.2. Foglalkoztatás-barát fejlesztések a kis- és közép vállalkozásoknál (TOP 5.0 - 1.1.2. alapján)		2.2. A települési önkormányzati intézményekben, ingatlanokban az energia-hatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás, valamint a helyi alkalmazkodás támogatása (TOP 5.0. - 3.2.1. alapján)		3.2. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés (TOP 5.0. – 3.1.1. alapján)		4.2. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése (TOP 5.0. – 4.1.1. alapján)	
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag
1.2.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex vállalkozásfejlesztése.	2.2.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenntarthatósági projektsomagja (KEHOP).	3.2.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megyei járás-fejlesztési projektsomag.	4.2.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.
1.2.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye logisztikai hálózatának komplex fejlesztése.	2.2.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megyei járás-fejlesztési projektsomag.	3.2.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenntarthatósági projektsomagja (KEHOP).	4.2.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenntarthatósági projektsomagja (KEHOP).
1.2.3. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált beszállítói rendszerének fejlesztése.			3.2.3. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye fő közlekedési útvonalainak fejlesztése (IKOP).	4.2.3. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megyei járás-fejlesztési projektsomag.
1.2.4. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.			3.2.4. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye logisztikai hálózatának komplex fejlesztése.		

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

1.3. Társadalmi és környezeti szempontból fenn- tartható turizmusfejlesztés (TOP 5.0. – 2.2.1. alapján)		2.3. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése (TOP 5.0. – 5.1.1. alapján)		3.3. Leromlott városi területek rehabilitációja (TOP 5.0. – 4.2.1. alapján)		4.3. A szociális alapszolgáltatások infra- struktúrájának bővítése, fejlesztése. (TOP 5.0. – 4.1.2. alapján)	
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Prog- ram szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projekt- csomag
1.3.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex turizmusfej- lesztése.	2.3.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenntar- thatósági projekt- csomagja (KEHOP).	3.3.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megyei járás-fejlesztési projektcsomag.	4.3.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk defi- niálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.
1.3.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex vállalkozásfej- lesztése.			3.3.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenn- tarthatósági projektcsomag- ja (KEHOP).	4.3.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk defi- niálni.	Békés megye integrált fenntartha- tósági projekt- csomagja (KEHOP).
1.3.3. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye integrált fenntartható- sági projekt- csomagja (KEHOP).					4.3.3. A TOP végleges verziója szerint fogjuk defi- niálni.	Békés megyei járás- fejlesztési projekt- csomag.
1.3.4. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex termásvíz hasznosítása projektcsomag (KEHOP).						
1.4. A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése (GINOP 4.0. – 6.1. alapján)		2.4. Energiahatékonyság és megújuló energia használatának elősegítése (GINOP 4.0. – 4.1. alapján)		3.4. A digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása (GINOP4.0 - 3.2 alapján)		4.4. Álláskereső és inaktívok foglalkoz- tathatóságának javítása (GINOP4.0 - 5.1. alapján)	
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Prog- ram szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projekt- csomag

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

1.5. A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi foglalkoztatási paktumok támogatásával (TOP 5.0. – 6.1.1. alapján)				3.5. Digitális felzárkózás (e-inclusion) és közösségi hozzáférés erősítése (GINOP 4.0 - 3.3. alapján)		4.5. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok, a helyi identitás és kohézió erősítése (TOP 5.0. – 6.3.1.; 6.3.2 alapján)	
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag			Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag
1.5.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex vállalkozásfejlesztése.					4.5.1. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.
1.5.2. A TOP végleges verziója szerint fogjuk definiálni.	Békés megye komplex humán erőforrás fejlesztése.						
1.6. Vállalkozói kultúra terjesztése (GINOP 4.0 - 1.1. alapján)				3.6. Versenyképes IKT szektor megteremtése (GINOP 4.0 - 3.1 alapján)		4.6. Tanácsadási szolgáltatás, üzletvezetési szolgáltatás (VP 4.0 – 1.15 alapján)	
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag			Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag	Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag
1.7. Modern üzleti infrastruktúra megteremtése (GINOP 4.0 - 1.2. alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag						
1.8. Kapacitásbővítés támogatása (GINOP 4.0 - 1.3. alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag						
1.9. Vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának erősítése (GINOP 4.0 - 1.4. alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag						
1.10. Nemzeti turisztikai marketing és keresletösztönző program (GINOP 4.0 - 1.5. alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag						
1.11. Vállalati K+F+I tevékenység intenzitás ösztönzése (GINOP 4.0 - 2.1. alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektcsomag						

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

1.12. Stratégiai K+F+I együttműködések és kezdeményezések támogatása (GINOP 4.0 - 2.2 alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag						
1.13. Tudástranszfer és információs akciók (VP 4.0 – 1.14 alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag						
1.14. Beruházás tárgyi eszközökbe (VP 4.0 – 2.17 alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag						
1.15. Minőségrendszerek (VP 4.0 – 3.16 alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag						
1.16. Beruházás tárgyi eszközökbe feldolgozás területén (VP 4.0 – 3.17 alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag						
1.17. Termelői csoportok létrehozása (VP 4.0 – 3.27 alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag						
1.18. Állattjóléti kötelezettségvállalásra kifizetések (VP 4.0 – 3.33 alapján)							
Beavatkozás 1.(Operatív Program szintje)	kapcsolódó projektsomag						

Forrás: saját szerkesztés

7. táblázat – 1. prioritás: Gazdasági struktúra megújítása

1. A prioritás megnevezése	
Gazdasági struktúra megújítása	
2. A prioritás indoklása, és kapcsolódása a helyzetértékelésben és a területfejlesztési koncepcióban ismertetettekhez	
<p>A prioritás indoklása:</p> <p>A gazdasági szerkezet megújítását jórészt a megye erőforrásaira alapozva kell megoldani, amely hosszú távon garantálja a fejlődést és az életminőség javulását. A struktúra megújításának az alábbi területekre kell fókuszálnia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hozzáadott érték növelése egyrészt innovációval, ill. technológiai transzfer erősítésével, másrészt a feldolgozottság növelésével és a termék/szolgáltatás előállítás és értékesítési lánc integrálásával, • érték alapú élelmiszer-gazdaság fejlesztése, • belterjes, intenzív gazdálkodás erősítése, termelési szerkezet a piaci igényeknek jobban megfelelő, magas hozzáadott értéket teremtő átalakítása, így a termelői szakképzettség növelésével erősíthető a megye mezőgazdasági területeinek népességmegtartó képessége, • termelőbázis innovációs készségének növelése, amely a megyei K+F fejlesztések egyik súlypontja lehet, így javulhat a megyében előállított termékek versenyképessége, • kedvező tájkaraktert őrző termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése, • kulturális, nemzeti sokszínűség megőrzése, hagyományörzés. • a nemzetközi szintű épített örökség állomány értékeinek kibontakoztatása, bemutathatóvá tétele, bekapcsolása a hazai és nemzetközi turisztikai tematikus útvonalak hálózatába. <p>Kapcsolódás a koncepció stratégiai céljaihoz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés, • térségspecifikus brandek fejlesztése a megye perifériális helyzetű településein. 	
3. A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	
Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás
Kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése (1. tematikus célkitűzés),	(1) a) munkaerő-piaci hozzáférés a munkakeresők és az inaktív személyek számára többek között helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén.
Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése (6. tematikus célkitűzés),	(6) c) a kulturális és természeti örökség védelme, elősegítése és fejlesztése.
foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása (8. tematikus célkitűzés),	(8) A foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása révén: b) a foglalkoztatás-barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése révén, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint a konkrét természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását.

A kapcsolódás bemutatása

Békés megye gazdasági struktúra megújítási prioritásának kiemelt célja a kutatás-fejlesztés és az innováció előmozdítása. A kutatás-fejlesztésre költött ráfordítások fontos felhasználási területe a vállalkozások innovációjának támogatása. Ennek keretében új technológiák kifejlesztése történik, melynek hatására munkahelyteremtés jöhet létre a vállalkozásoknál.

A gazdasági struktúra megújításakor fontos cél a környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése, kiemelt figyelmet fordítva a kulturális és természeti örökségek védelmére, és fejlesztésére. Ennek révén megvalósulhat a helyi gazdaságok diverzifikáltabbá válása, ill. a természeti és épített környezet elemeinek megőrzése.

A megye a foglalkoztatottsági adatok területén komoly problémákkal küzd, ezért kiemelt célja a gazdaságfejlesztési programoknak a foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása. Ennek keretében horizontális célként jelenhet meg az esélyegyenlőség biztosítása is.

4. A prioritás keretében tervezett intézkedések

Tervezett intézkedések:

1.1. Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati gazdaságfejlesztési akciók

Az intézkedés egyrészt az önkormányzati többségi tulajdonú ipari parkok, technológiai parkok, iparterületek, inkubátorházak, logisztikai központok szolgáltatásfejlesztésére és a még szükséges infrastrukturális háttér kiépítésére, az iparterületek elérhetőségét és feltárását segítő vonalas infrastruktúrák fejlesztésére fókuszál. Az üzleti infrastruktúra fejlesztések kijelölésekor fontos a területi szinergia, például az elérhetőség biztosítása, vagy a megyei, és városfejlesztési irányokhoz való illeszkedés. E fejlesztéseken keresztül növekszik az üzleti infrastruktúrát igénybe vevő kkv-k száma, illetve a vállalkozások magasabb minőségű és szélesebb körű szolgáltatásokat vehetnek majd igénybe. Ezáltal növekszik a foglalkoztatottság.

1.2. Foglalkoztatás-barát fejlesztések a kis- és középvállalkozásoknál

A vállalkozások eszköz-, infrastrukturális és szolgáltatásfejlesztéseinek, marketing tevékenységeinek támogatása valósulhat meg az intézkedés keretében. Az intézkedés kiemelkedő beavatkozási területe a turisztikai szolgáltatások fejlesztése, amelyre a területi szereplők részéről is kimagaslóan sok igény jelentkezik. Az intézkedés támogatja a helyi érdekű kis- és középvállalkozások specifikus, térségi jelentőséggel bíró termelésének, helyi szolgáltatásainak fejlesztését, a helyi szolgáltatók közötti együttműködéseket és a helyi érdekű elsősorban kis- és középvállalkozások által előállított helyi termékek (pl. helyi kézműves termékek) térségi együttműködésben történő értékesítését. Az intézkedés keretében a vállalkozások helyben maradását és sikeres működését megyei szintű befektetés- és beruházás ösztönzési program is segíteni kívánja. Az intézkedés célja továbbá a helyi érdekű kis- és középvállalkozások kezdeményező képességének fokozása kisösszegű kísérleti fejlesztések támogatásán keresztül.

1.3. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Az intézkedés célja a térségi szintű, turisztikai termécsomagok és kisléptékű tematikus turisztikai fejlesztések támogatása, amelyekkel a megyei szintű turisztikai vonzerő elemekre épülő, koordinált fejlesztések valósíthatók meg. A kulturális és természeti örökségre alapozott vonzerők fejlesztése, termékké, attrakciókká alakítása elsősorban akkor lehet turisztikai szempontból sikeres, - tehát nem csak rövidtávon, hanem a termék életciklus későbbi pontjain is látogatott és fenntartható, - ha ezek az elemek nem pontszerűek, hanem egymással szoros kapcsolatot építő hálózatba szerveződnek. A támogatással helyi ökoturisztikai fejlesztések, kulturális látványosságok, a természeti és kulturális örökség értékeinek vonzerővé fejlesztése, turisztikai célú kerékpárutak ráhordó szakaszai valósulhatnak meg.

1.4. A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi foglalkoztatási paktumok támogatásával

A helyi foglalkoztatási paktumok a térségi foglalkoztatáspolitikai fontos eszközei. A partnerség lényege, hogy a polgármesterek, munkaügyi szakemberek, vállalkozók, civilek, illetve a képzőintézmények vezetői együtt gondolkodnak és dolgoznak a térség foglalkoztatási problémáinak megoldásán. A foglalkoztatási stratégia nagy hangsúlyt helyez a környék foglalkoztatási helyzetének elemzésére, a munkalehetőségek feltárására, a gazdasági és a humán erőforrás-fejlesztési elképzelések koordinációjára, a nem formális és informális tanulási lehetőségek bővítésére, valamint a kitörési pontok meghatározására.

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

5. Indikátorok meghatározása

Kapcsolódó programspecifikus eredménymutatók:

Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mérték- egység	Régiókat- egória (adott esetben)	Bázisérték	Bázisév	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisa- ga
1.1. és 1.2.	Foglalkozta- tottak száma a közsféra adatai nélkül	db	kevésbé fejlett		2012 / 2013 (rende- zésre állás- tól függően)	növekszik (TOP 4.0)	KSH	évente egyszer
1.3.	Hazai és nemzetközi turisták költé- sének növeke- dése.	EUR	kevésbé fejlett	0	2013	TOP-ban nincs meg- határozva	KSH	évente
1.4.	A program elhagyásának időpontjában foglalkozta- tásban – beleértve az önfoglalkozta- tást – levő részvevők száma (közös indikátor)	fő	nem rele- vans		2014	(országosan: 21.000) (TOP 4.0)	FAIR	
1.4.	A program elhagyása utáni hat hónapon belül foglalkozta- tásban – beleértve az önfoglalkozta- tást – levő részvevők száma (közös indikátor)	fő	nem rele- vans		2014	(országosan: 15.000) (TOP 4.0)	FAIR	
1.4.	A támogatott munkahelyi képzéseket sikeresen befejezők száma (programspe- cifikus indiká- tor)	fő	nem rele- vans		2014	(országosan: 51.000) (TOP 4.0)	FAIR	
1.4.	A támogatott programokba bevonat részt- vevők száma	fő	nem rele- vans		2014	(országosan: 115.000) (TOP 4.0)	FAIR	

Közös és programspecifikus kimeneti mutatók:

Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mérték- egység	Alap	Régiókat- egória (adott esetben)	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisa- ga
1.1. és 1.2.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	ERFA	kevésbé fejlett	(országosan: 1500) (TOP 4.0)	Irányító Hatóság	évente egyszer
1.1. és 1.2.	Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	ERFA	kevésbé fejlett	(országosan: 1500) (TOP 4.0)	Irányító Hatóság	évente egyszer

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

1.1. és 1.2.	A foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál	teljesmunkaidő-egyenérték	ERFA	kevésbé fejlett	(országosan: 10000) (TOP 4.0)	Irányító Hatóság	évente egyszer
1.1. és 1.2.	A vállalkozásoknak közpénzből nyújtott támogatáshoz illeszkedő magánberuházás	EUR	ERFA	kevésbé fejlett	(országosan: 300 millió) (TOP 4.0)	Irányító Hatóság	évente egyszer
1.3..	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	létesítmények adatszolgáltatása	évente
1.4.	A támogatott mikro-, kis- és középvállalkozások száma (beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat és a szociális gazdaságban működő vállalkozásokat)	db	ESZA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva		évente

(Megjegyzés: TOP 4.0. – 1.1., 2.2., 6.1. -ben található indikátorok)

6. Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrásallokáció (mFt) *								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.1. Foglalkoztatás-bővítést szolgáló önkormányzati gazdaságfejlesztési akciók									
1.2. Foglalkoztatás-barát fejlesztések a kis- és középvállalkozásoknál									
1.3. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés									
1.4. A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi foglalkoztatási paktumok támogatásával									
Összesen									

7. A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása

Célcsoportok:

- területek önkormányzatai (a támogatható üzleti infrastruktúra érintettségén keresztül), vállalkozásai és lakossága (közvetlen és közvetett módon egyaránt érintve), ill. civil közösségei (a helyi identitást és a helyhez kötődő tevékenységeket érintően), **(TOP 4.0. – 1.1.1.)**
- az érintett területek önkormányzatai, és lakossága, a kül- és belföldi turisták, civil szervezetek **(TOP 4.0. – 2.2.1.),**
- a tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek, az alacsony képzettségűek, a roma származásúak, a meg-

változott munkaképességűek, a nők, valamint a 40 év feletti korosztály és a pályakezdő fiatalok. **(TOP 4.0. – 6.1.1.).**

Kedvezményezettek:

- az önkormányzatok, közintézmények, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, magánvállalkozások, civil szervezetek, egyházak **(TOP 4.0. – 1.1.1.; 2.2.1.),**
- az önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, magánvállalkozások, civil szervezetek, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, képző intézmények. **(TOP 4.0. – 6.1.1.).**

Forrás: saját szerkesztés

*A 2021-2022-es év az $n+2$ szabály alapján került be.

8. táblázat – 2. prioritás: Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése

1. A prioritás megnevezése
Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése
2. A prioritás indoklása, és kapcsolódása a helyzetértékelésben és a területfejlesztési koncepcióban ismertetettekhez
<p>A prioritás indoklása:</p> <p>A fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése a megyei program második kiemelt fejlesztési csomópontja. A térség fejlődésének a fenntartható és folyamatos gazdasági bővülésen kell alapulnia. E célból magas szinten kell megszervezni a környezetvédelemhez kapcsolódó tevékenységeket, amelynek ötvöznie kell az Európai Unió, a nemzeti, a megyei, és a települési érdekeket úgy, hogy ezekkel az életminőség javítását is előirányozzák.</p> <p>A környezeti fenntarthatóságon túl a társadalmi fenntarthatóság szempontjából elsődleges a megye humán erőforrásának megőrzése, állapotának javítása, a létszám, képzettség, egészségi állapot területén, amely tényezők nélkül elképzelhetetlen a hosszú távon is fenntartható gazdasági növekedés.</p> <p>A célok elérése érdekében különösen az alábbi területekre kell koncentrálni:</p> <ul style="list-style-type: none">
• alternatív energiaforrások hasznosítása,
• határon átnyúló (közös) környezetvédelmi fejlesztések,
• klímaváltozás okozta vízgazdálkodási problémák kezelése (aszály, árvíz és bel-víz),
• személyi szolgáltatások fejlesztése,
• települési szolgáltatások fejlesztése,
• ivóvíz hálózat minőségének javítása, hálózati rekonstrukció,
• energiatakarékos, környezetbarát, termelés, fűtés, közlekedés ösztönzése, alternatív energiaforrások felhasználásának bővítése,
• e-közigazgatás fejlesztése,
• fenntartható kulturális szolgáltatások kialakítása,
• természeti értékek, a táj, a kulturális örökség, a kulturális javak és a szellemi kulturális örökség védelme,
• a környezettudatosság növelése, a fenntartható termelési minták és fogyasztási szokások elterjesztése,
• barnamezős területek rehabilitációja, újrahasznosítása,
• prevenciós tevékenységek erősítése a lakosság egészségi állapotának javítása érdekében, ide értve az egészség és a környezet kölcsönhatásának tudatosítását is – mind az általános iskolai oktatás és nevelés, mind pedig az egyéb ismeretterjesztési tevékenységek során,
• kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása/megállítása és ennek érdekében többek között:<ul style="list-style-type: none">
– természetes és természet közeli élőhelyek megőrzése (védett természeti területeken kívül is),
– működőképes ökológiai rendszerek, zöld infrastruktúrák fennmaradásának és fejlesztésének biztosítása (védett természeti területeken kívül is),
– meglévő mezsgyék, fasorok megőrzése,
– fejlesztésekhez kapcsolatos és attól függetlenül útfásítás, tájfásítás, védő- és kiegyenlítő zöldfelületek telepítése,
– ökoszisztéma szolgáltatások elősegítése,
– tájidegen inváziós fajok terjedésének visszaszorítása,
– zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldterületek növelése és minőségének javítása,
– közvilágítás energiatakarékos és fényszennyezés-mentes kiépítése és/vagy korszerűsítése, ezáltal a fényszennyezés csökkentése (beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területen egyaránt),
– táji örökség (a kedvező tájkarakter-elemek és egyedi tájértékek) megőrzése,
• levegőminőségének védelme és nyomon követésének biztosítása.

Kapcsolódás a koncepció stratégiai céljaihoz:

- társadalmi- és gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális települései között,
- természeti és épített örökségi értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív és fenntartható tovább-fejlesztése.

3. A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás
Alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban. (4. tematikus célkitűzés),	4. (c) az infrastrukturális létesítményekben, beleértve a közcélú épületeket és a lakásépítési ágazatban az energiahatékonyság és a megújuló energia támogatása.
környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság propagálása (6. tematikus célkitűzés),	6. (e): környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása a városi környezetfejlesztést célzó intézkedések révén, ideértve a rozsdavezeték helyreállítását és a légszennyezettség csökkentését is.
társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem (9. tematikus célkitűzés).	9. (d) közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások.

A kapcsolódás bemutatása

A fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése kapcsán fontos az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban, mely az energiahatékonyságon, és energetikai korszerűsítésekben keresztül érheti el a fenntarthatóság követelményeinek megteremtését. Ezzel egy időben olyan innovatív technológiák kifejlesztése valósulhat meg, melyek hosszú távon biztosítják a vállalkozások, és közintézmények számára a fenntartható működés feltételeit.

A fenntarthatóság szempontjából kiemelt figyelmet kap a megyében, a széleskörű táji és természeti kincsekkel kapcsolatban a környezeti fenntarthatóság kérdése, melynek részeként az erőforrás felhasználás racionalizálása mellett megvalósulhat a fenntartható városi közlekedésfejlesztés, amely a légszennyezés csökkentésével éri el a természeti erőforrások megóvását.

A fenntarthatóság társadalmi aspektusa szintén fontos a megyében, ezért a prioritás kapcsolódása a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem tematikus célkitűzéshez megkérdőjelezhetetlen. Az aktív befogadás támogatása mellett fontos a szociális védelmi rendszerek továbbfejlesztése, illetve a szociális gazdaság, szociális vállalkozások erősítése a fenntartható társadalom megteremtése céljából.

4. A prioritás keretében tervezett intézkedések

Tervezett intézkedések:

2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés

Az intézkedésben a városi közterületek környezeti minőségét javító beavatkozások kapnak helyet, például: városi zöldterület fejlesztések, zöldterületi infrastruktúra kiépítése. Az intézkedés végrehajtása folyamán fontos szempont, a környezeti fenntarthatóság. Az intézkedés kiemelt területe a barnamezős területek funkcióváltó rehabilitációja. A tervezett fejlesztések által elvárt eredményeként nem elégséges, hogy csökken a barnamezős területek száma (aránya), hanem az is elvárt, hogy a jelenleg még barnamezős területek új – alapvetően zöldterületi-rekreációs, közvetetten közösségi, kulturális-, célú – funkcióval gazdagodjanak. Az intézkedés az infrastrukturális elemeket kiegészítve támogatja a szemléletformáló akciókat is.

2.2. A települési önkormányzati intézményekben, ingatlanokban az energia-hatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás, valamint a helyi alkalmazkodás támogatása

Az intézkedés keretein belül megvalósítható az önkormányzati infrastruktúra, illetve épületállomány energiahatékonyság központú rehabilitációja az önkormányzati épületek összesített energiafogyasztásának csökkentése érdekében, összhangban a vonatkozó EU direktívákkal, ezáltal az épületek üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentése (ideértve egyebek között a kazánok cseréjét, a hőleadó rendszerek és épülethatároló szerkezetek korszerűsítését). E fejlesztések kiegészülhetnek a fenntartható energiafogyasztási magatartás javítására irányuló lakossági figyelemfelhívó akciókkal.

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

2.3. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése

Városrészi közösségi terek infrastrukturális felújítása, közösségi tereinek bővítése, eszközfejlesztése, kreatív, új szolgáltatások befogadására alkalmas térré alakítása, beleértve az önkormányzati, nonprofit és egyházi tulajdonú közösségi tereket is. Az intézkedés keretében a leromlott állapotú közösségi terek felújítása fog megtörténni olyan módon, hogy a lakosság különböző célcsoportjainak igényeit minél hatékonyabban tudja szolgálni. A helyi kultúra, hagyományok, illetve egyéb a helyi közösség által szervezett rendezvények lebonyolítására alkalmas térrész kialakítása, fejlesztése, illetve a kapcsolódó eszközbeszerzések támogatása. Az intézkedések során cél a helyi működő közösségek lehető legnagyobb mértékű bevonása a tervezésbe, a megvalósításba és az üzemeltetésbe. Ez nem csak komoly anyagi megtakarítást eredményez, de a helyi identitás, a társadalmi tőke, és így a hely vonzerejének ugrásszerű növekedését is, ami a program céljaival egyezik.

5. Indikátorok meghatározása

Kapcsolódó programspecifikus eredménymutatók:

Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mértékegység	Régiókatégória (adott esetben)	Bázisérték	Bázisév	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisága
2.1.	Rehabilitált területeken élő lakosok száma	fő	kevésbé fejlett		2007-2013 közötti időszak	növekedés (TOP 4.0.)	Kedvezményezeti jelentések alapján, EMIR	évente
2.2.	önkormányzati ár-, bel- és csapadékvíz védelmi létesítményekben esett regisztrált káresemények száma	db	kevésbé fejlett		2013	csökkenés (TOP 4.0.)	EMIR	évente
2.3.	A megtakarított energia mennyisége	PJ/év	kevésbé fejlett	61,713		(országos: 120,570) (TOP 4.0)		évente egyszer
2.3.	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	PJ/év	kevésbé fejlett	61,713		(országos: 120,570) (TOP 4.0)		évente egyszer
2.4.	A szabadidős tevékenységekre fordított időtartam aránya	%	kevésbé fejlett	A program indulását követően meghatározott érték a projektek indulásakor elvégzett kutatások összegzéseként	2015 (prioritás elindításától függően)	növekszik (TOP 4.0.)	központi módszertannal előre megállapított gyűjtés alapján	program indulását megelőzően, közben és utána, évente minimum egyszer
2.4.	A közösségi, szabadidős, szolgáltató nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	%	kevésbé fejlett	A program indulását követően meghatározott érték a projektek indulásakor elvégzett kutatások összegzéseként	2015 (prioritás elindításától függően)	növekszik (TOP 4.0.)	központi módszertannal előre megállapított gyűjtés alapján	program indulását megelőzően, közben és utána, évente minimum egyszer

Közös és programspecifikus kimeneti mutatók:

Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mértékegység	Alap	Régiókatégória (adott esetben)	Célérték (2023)	Adat-forrás	A beszámolás gyakorisága
2.1.	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m2	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	EMIR	évente

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

2.1.	Integrált városfejlesztési stratégia-kat alkalmazó területeken élő lakosság	személy	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	EMIR	évente
2.2.	A jobb szennyvízkezelési szolgáltatásban részesülő lakosság	lakosság-egyenérték	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	EMIR	évente
2.2.	Ár- bel- és csapadék vízvédelmi létesítmények hossza	m	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	EMIR	évente
2.2.	Rekultivált hulladéklerakók	db	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	EMIR	évente
2.3.	A középületek éves elsődleges energiafogyasztásának csökkentése	kWh/év	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva		
2.3.	Új beépített megújuló energia kapacitás	MW	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva		
2.3.	Üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva		
2.4.	Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	EMIR	évente
2.4.	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	EMIR	évente

(Megjegyzés: TOP 4.0. – 2.1.1.; 2.1.2.; 3.2.1.; 5.1.1.-ben található indikátorok)

6. Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrásallokáció (mFt)*								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés									
2.2. A települési önkormányzati intézményekben, ingatlanokban az energia-hatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás, valamint a helyi alkalmazkodás támogatása									
2.3. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése									
Összesen									

7. A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása

Célcsoportok:

- az érintett területek önkormányzatai, és lakossága. (TOP 4.0. – 2.1.1.),
- az érintett területek önkormányzatai. Közvetett célcsoportnak tekinthetők a térségben működő vállalko-

zások és a lakosság, mint a térségi energetikai rendszerek és az Akcióprogramok érintettjei. (TOP 4.0. – 3.2.1.),

- közvetett célcsoportja a helyi lakosság, míg a közvetlen célcsoportja az érintett területek önkormányzatai, vállalkozásai, egyházi intézményei, civil szervezetei és lakossága által létrehozott CLLD szervezetek. (TOP 4.0. – 5.1.1.).

Kedvezményezettek:

- az önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, magánvállalkozások, civil szervezetek, egyházak (TOP 4.0. – 2.1.1.),
- az önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak. (TOP 4.0. – 3.2.1.),
- az önkormányzatok, magánvállalkozások, civil szervezetek, egyházak, közintézmények (TOP 4.0. – 5.1.1.).

Forrás: saját szerkesztés

* A 2021-2022-es év az $n+2$ szabály alapján került be.

9. táblázat – 3. prioritás: Megye térszerkezetének továbbfejlesztése

1. A prioritás megnevezése	
Megye térszerkezetének továbbfejlesztése	
2. A prioritás indoklása, és kapcsolódása a helyzetértékelésben és a területfejlesztési koncepcióban ismertetettekhez	
<p>A prioritás indoklása: A megye fenntartható térszerkezete négy egyenértékű cél egyidejű megvalósításával érhető el:</p> <ul style="list-style-type: none"> • közúti és vasúti elérhetőség javítása, • kiegyensúlyozott, többközpontú városhálózat megerősítése, • város és vidék közötti kapcsolatok erősítése, • határon átnyúló (gazdasági) kapcsolatok fejlesztése, • táji identitás, tájhoz való kötődés növelése. <p>Kapcsolódás a koncepció stratégiai céljaihoz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés, • társadalmi- és gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális települései között, • természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív és fenntartható tovább-fejlesztése. 	
3. A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	
Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás
Alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban (4. tematikus célkitűzés),	4 (e) alacsony szén-dioxid kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható városi mobilitás és a csökkentést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását.
foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása (8. tematikus célkitűzés),	(8) A foglalkoztatás bővítése és a munkaerő mobilitásának támogatása révén: b) a foglalkoztatás-barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése révén, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint a konkrét természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását.
társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem (9. tematikus célkitűzés).	(9) b) a városi és falusi területek és az ott élő rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának és gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása.
A kapcsolódás bemutatása	
<p>Békés megye számára a térszerkezetének továbbfejlesztése, és az elérhetőség javítása kiemelten hangsúlyos cél, melynek keretében szintén megfogalmazódik az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés igénye, mely által az elérhetőség javítható. Emellett a mobilitás elősegítése is kiemelt szerephez juthat.</p> <p>A megye térszerkezetének továbbfejlesztése által javulhat a foglalkoztatási helyzet, a munkaerő mobilitás megkönnyítése révén, vagyis az elérhetőség javítása komoly gazdasági előnyökkel járhat.</p> <p>A térszerkezet továbbfejlesztésével javítható a városi és falusi térségek közötti kapcsolat ezáltal a szegregáció által sújtott társadalmi csoportok felzárkóztatása megvalósulhat. A rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjával pedig a társadalmi befogadás valósulhat meg.</p>	

4. A prioritás keretében tervezett intézkedések

Tervezett intézkedések:

3.1. A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés

Az intézkedés keretében a munkaerőpiaci vonzásközpontok elérhetőségét szolgáló kisebb léptékű közlekedési fejlesztések a helyi és térségi gazdasági és foglalkoztatási fejlesztések sikerét szolgálják. A jellemzően az alacsonyabb rendű utak felújítását, fejlesztését szolgáló beavatkozások célja, hogy a kisebb települések munkavállalói számára a betelepülő vállalkozások és a fejlesztett üzleti infrastruktúra elérhető legyen a munkát keresők számára, a vállalkozások pedig megfelelő mértékben találjanak munkavállalókat.

3.2. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés

A közösségi közlekedés fejlesztése terén kiemelt jelentőséggel bír a környezetbarát közlekedési módok elterjesztése, a közösségi közlekedés előnyben részesítését szolgáló beruházások. Fontos terület a módváltó rendszerek fejlesztése, köztük a P+R, B+R parkolók és csomópontok fejlesztése. A közösségi közlekedés fejlesztésének további kulcseleme az e-jegyrendszer kialakítása. A személyszállítási intermodalitás javításának a célja az utazási láncok (pl. vasúti-autóbuszos) alacsony költségű összekapcsolása. A regionális kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése terén szükséges a helyi, helyközi, hivatás-forgalmi és egyéb célú kerékpárutak építése és felújítása, a kerékpáros közlekedési infrastruktúra bővítése.

3.3. Leromlott városi területek rehabilitációja

A szociális városrehabilitációs beavatkozások egyrészt a közszolgáltatások jobb elérhetőségének feltételeit kívánják megteremteni, másrészt az épített környezetet kívánják fejleszteni az alapvető infrastrukturális igények kielégítése és új közösségi funkciók megteremtése érdekében. A társadalmilag leromlott területek esetében kiemelten fontos az érintett lakosság szociális kohéziójának erősítése is, melyet a közösségformálást erősítő terek, létesítmények fejlesztése szolgálja.

5. Indikátorok meghatározása

Kapcsolódó programspecifikus eredménymutatók:

Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mértékegység	Régiókatégoria (adott esetben)	Bázisérték	Bázisév	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisága
3.1.	Foglalkoztatottak száma a közszféra adatai nélkül	db	kevésbé fejlett		2012 / 2013 (rendelkezésre állástól függően)	növekszik (TOP 4.0.)	KSH	évente egyszer
3.2.	Napi utazások esetén az első helyen fenntartható – gyalogos, kerékpáros vagy közösségi - közlekedési módot választók települési részarányának a növekedése	%	kevésbé fejlett		2012 / 2013 (rendelkezésre állástól függően)	növekszik (TOP 4.0.)		évente egyszer
3.3.	Rehabilitált területeken élő lakosok száma	fő	kevésbé fejlett			növekedés (TOP 4.0.)	ld. megjegyzés	évente egyszer

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

Közös és programspecifikus kimeneti mutatók:									
Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mértékegység	Alap	Régiókatégori a (adott esetben)	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisága		
3.1.	Az újraépített vagy felújított közutak teljes hossza	km	ERFA	kevésbé fejlett	(országosan: 350) (TOP 4.0)	Irányító Hatóság	évente egyszer		
3.2.	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma (OP kondíciós lista alapján)	db	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva				
3.2.	Közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva				
3.2.	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva				
3.2.	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)	km	0	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva				
3.3.	Helyreállított lakóegységek városi területeken	lakóegység	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	Irányító Hatóság			
3.3.	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek	m2	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	Irányító Hatóság			
3.3.	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m2	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	Irányító Hatóság			
3.3.	Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság	személy	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	Irányító Hatóság			
(Megjegyzés: TOP 4.0. – 1.1.3.; 3.1.1.; és 4.2.1. -ben található indikátorok)									
6. Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban									
Intézkedés megnevezése	Indikatív forrásallokáció (mFt)*								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
3.1. A munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés									
3.2. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés									
3.3. Leromlott városi területek rehabilitációja									
Összesen									
7. A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása									
Célcsoportok:									
• területek önkormányzatai (a támogatható üzleti infrastruktúra érintettségén keresztül), vállalkozásai és									

lakossága (közvetlen és közvetett módon egyaránt érintve), ill. civil közösségei (a helyi identitást és a helyhez kötődő tevékenységeket érintően) **(TOP 4.0. – 1.1.3.; 3.1.1.)**,

- szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területeken élők, illetve a leromlással fenyegetett városi területeken az alacsony társadalmi státuszú lakosság; jellemzően alacsony jövedelmű, és alacsony iskolai végzettségű társadalmi csoportok **(TOP 4.0. – 4.2.1.)**.

Kedvezményezettek:

- az önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, magánvállalkozások, civil szervezetek, egyházak **(TOP 4.0. – 1.1.3.; 3.1.1.)**,
- önkormányzatok, önkormányzati társulások, önkormányzati szövetségek, önkormányzati közintézmények, egyházak, civil szervezetek, társasházak, magánszemélyek. **(TOP 4.0. – 4.2.1.)**,
- Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ (KKK), NIF, MK Nzt. **(forrás: NFM.)**.

Forrás: saját szerkesztés

* A 2021-2022-es év az $n+2$ szabály alapján került be.

10. táblázat – 4. prioritás: Emberi erőforrás fejlesztése

1. A prioritás megnevezése	
Emberi erőforrás fejlesztése	
2. A prioritás indoklása, és kapcsolódása a helyzetértékelésben és a területfejlesztési koncepcióban ismertetettekhez	
<p>A prioritás indoklása:</p> <p>A megye negyedik prioritása az emberi erőforrás fejlesztése. A gazdaság növekedéséhez, a fenntartható társadalom feltételeinek megteremtéséhez elengedhetetlen az alábbi tématerületek kiemelt kezelése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szegénység csökkentése, a társadalmi befogadás ösztönzése, • az oktatás a képzési kínálat igény-orientált fejlesztése, • a közösségi szinten irányított foglalkoztatási programok, • az egészségügyi, szociális infrastruktúra fejlesztése, • egészségfejlesztés, azon releváns tényezők kedvezővé tétele, amelyek az egészségre hatást gyakorolnak, • a közösségi terek és szolgáltatások fejlesztése • a közlekedés kisebb léptékű fejlesztése, • civil kezdeményezése ösztönzése, közigazgatás hatékonyságának javítása, • a tehetséges hátrányos helyzetűek, fogyatékkal élők felsőoktatásban való részvételének elősegítése, • a fiatal tehetségek felsőoktatási képzési, szakképzési és kutatás-fejlesztési programokba történő bevonására és lemorzsolódásuk csökkentése. <p>Kapcsolódás a koncepció stratégiai céljaihoz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés, • társadalmi- és gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális települései között. 	
3. A prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	
Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás
Foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése (8. tematikus célkitűzés),	8. (c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása munkahelyek teremtése érdekében, amennyiben ezek a tevékenységek a(z) 1304/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (1) alkalmazási körén kívül esnek. 8. (e) munkaerő-piaci hozzáférés a munkakeresők és az inaktív személyek számára többek között helyi foglalkoztatási kezdeményezések és a munkavállalói mobilitás ösztönzése révén.
társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem (9. tematikus célkitűzés),	9. (a) beruházás a nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába, az egészségügyi státuszbeli egyenlőtlenségek csökkentése, valamint átállás az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra. 9. (d) aktív befogadás, különös tekintettel a foglalkoztathatóság javítására.
A kapcsolódás bemutatása	
Az emberi erőforrás fejlesztésével kapcsolatban a megye kedvezőtlen foglalkoztatási helyzetéből adódóan jelenik meg a foglalkoztatási helyzet, és életminőség javításának igénye, valamint a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység által sújtott társadalmi csoportok leszakadásának csökkentése és társadalmi reintegrációja.	

4. A prioritás keretében tervezett intézkedések

Tervezett intézkedések:

4.1. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

A gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde, családi napközik, stb.) valamint óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését támogató intézkedés fő célja a munkába állást és a családokat segítő intézmény- és hálózatfejlesztése.

4.2. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése

Az intézkedés lehetőséget nyújt egyrészt a helyi önkormányzatok egyes főbb alapellátási szolgálatainak helyet adó épületeinek, másrészt a járóbeteg-intézmények épületeinek korszerűsítésére, felújítására. Cél a szolgáltatások színvonalának és a munkafeltételek minőségének javítása korszerű infrastruktúra-fejlesztéssel és eszközbeszerzéssel.

4.3. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

Az intézkedés a kirekesztődés mérséklése érdekében, a családokról, gyerekekről, fogyatékosokról, az időskorúakról, szenvedélybetegekről, és hajléktalan emberekről gondoskodó szociális alapellátás infrastrukturális feltételeinek fejlesztését támogatja. A beavatkozások a szociális területen a személyes gondoskodást nyújtó alapszolgáltatásokat (mint pl. az étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás) is érintik.

4.4. A munkavállalók készségeinek és a helyi gazdaság potenciális igényeinek közelítése

Az intézkedés célja azoknak a megyei és helyi jelentőségű beruházásoknak a kiegészítő támogatása, amelyek jelentős foglalkoztatási potenciállal bírnak. Az intézkedés keretében a megfogalmazott célok elérését támogatják a munkanélküli és inaktív helyi lakosság munkaerőpiacra belépését, foglalkoztathatóságuk növelését és vállalkozóvá válásukat segítő megyei és helyi programok, melyek figyelembe veszik az adott térség munkaerőpiaci sajátosságait.

4.5. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok, a helyi identitás és kohézió erősítése

Az intézkedés célja a városi szegregációval sújtott és leszakadással fenyegetett városi területeken élők tekintetében a szegénység, a társadalmi és a munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének megállítása, illetve a közösségi és egyéni szinten a társadalmi integráció feltételeinek a megteremtése. Az intézkedésen belül különösen hangsúlyt kap az önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése, az oktatási hátrányok leküzdése, az egész életen át tartó tanulás elősegítése, a társadalmi kirekesztődéssel sújtott egyének és csoportok képessé tételét célzó közösségi és egyéni szociális munka, ennek érdekében az alapkompenciák fejlesztése.

5. Indikátorok meghatározása

Kapcsolódó programspecifikus eredménymutatók:

Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mértékegység	Régiókatégória (adott esetben)	Bázisérték	Bázisév	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisága
4.1.	Foglalkoztatottak száma	db	kevésbé fejlett		2012 / 2013 (rendelésre állástól függően)	növekszik (TOP 4.0.)	KSH, http://statinfo.ksh.hu/Statisf o/haViewer.jsp (megyei bontásban lekérdezhető)	évente egyszer
4.2. és 4.3.	Jobb minőségű helyi közszolgáltatásokkal elért lakosság száma	fő	kevésbé fejlett			növekedés (TOP 4.0.)	ld. megjegyzés	évente egyszer

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

4.4.	A támogatott munkahelyi képzéseket sikeresen befejezők száma (programspecifikus indikátor)	fő	kevésbé fejlett	nem releváns	2014	(országosan: 51.000) (TOP 4.0)		
4.4.	A támogatott programokba bevont résztvevők száma	fő	kevésbé fejlett	nem releváns	2014	(országosan: 115.000) (TOP 4.0)		
4.5.	A támogatott programokba bevont résztvevők száma	fő	kevésbé fejlett		2013	növekszik (TOP 4.0.)		
4.5.	A program keretében jobb életkilátással kikerültek száma	fő	kevésbé fejlett		2013	növekszik (TOP 4.0.)		
4.5.	Szociális partnerek vagy NGO-k által részben vagy teljesen végrehajtott projektekben résztvevők száma	fő	kevésbé fejlett		2013	növekszik (TOP 4.0.)		

Közös és programspecifikus kimeneti mutatók:

Azonosító (intézkedés azonosítója)	Mutató	Mértékegység	Alap	Régiókatégoria (adott esetben)	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisága
4.1.	Támogatott gyermek gondozási és oktatási intézmények kapacitása	személy	ERFA	kevésbé fejlett	(országosan: 2000) (TOP 4.0)		évente egyszer
4.2.	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	személy	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	Irányító Hatóság	
4.3.	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	Db	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	Irányító Hatóság	
4.3.	Akadálymentesített épületek száma	db	ERFA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva	Irányító Hatóság	
4.4.	A támogatott mikro-, kis- és középvállalkozások száma (beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat és a szociális gazdaságban működő vállalkozásokat)	db	ESZA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs meghatározva		évente

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

4.4.	A szociális partnerek, vagy nem kormányzati szervezetek által teljesen vagy részben végrehajtott projektek száma	db	ESZA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs megváltoztatva		évente
4.5.	A közigazgatási szervekre vagy közszolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális és helyi szinten	db	ESZA	kevésbé fejlett	TOP-ban nincs megváltoztatva		évente

(Megjegyzés: TOP 4.0. – 1.2.1.; 4.1.1.; 4.1.2.; 6.1.2.; 6.2.1.-ben található indikátorok)

6. Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrásallokáció (mFt)*								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4.1. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, köz-szolgáltatások fejlesztésével									
4.2. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése									
4.3. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése									
4.4. A munkavállalók készségeinek és a helyi gazdaság potenciális igényeinek közelítése									
4.5. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok, a helyi identitás és kohézió erősítése									
Összesen									

7. A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása

Célcsoportok:

- az egyes közszolgáltatási funkciókat igénybevevő lakosság (elsősorban GYES-ről, GYED-ről a munka világába visszatérő nők). (TOP 4.0. – 1.2.1.),
- közszolgáltatásokat igénybe vevő lakosság (TOP 4.0. – 4.1.1. és 4.1.2.),
- a tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek, az alacsony képzettségűek, a roma származásúak, a megváltozott munkaképességűek, a nők, valamint a 40 év feletti korosztály és a pályakezdő fiatalok. (TOP 4.0. – 6.1.2.),
- a városi szociális városrehabilitációs célterületen élők (szegregátumok/ szegregációval veszélyeztetett területek, illetve leromlással fenyegetett városi területek lakói). (TOP 4.0. – 6.2.1.).

Kedvezményezettek:

- az önkormányzatok, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, magánvállalkozások, önkormányzati közintézmények, non-profit szervezetek, egyházak, civil szervezetek, nappali ellátást nyújtó intézmények (TOP 4.0. – 1.2.1.),
- az önkormányzatok, önkormányzati társulások, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, civil szervezetek, egyházak (TOP 4.0. – 4.1.1. és 4.1.2.),

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

- az önkormányzatok, közintézmények, önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, magánvállalkozások, civil szervezetek, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, képző intézmények. **(TOP 4.0. – 6.1.2.)**,
- városi önkormányzatok, közintézmények, egyházak, magánvállalkozások, képző intézmények, non-profit szervezetek, magánszemélyek. **(TOP 4.0. – 6.2.1.)**.

Forrás: saját szerkesztés

* A 2021-2022-es év az $n+2$ szabály alapján került be.

5. Célok és a prioritások közötti kapcsolatok

5.1. Prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

A releváns átfogó és specifikus célok megnevezését, és leírását a 11. táblázat foglalja össze.

Békés megye stratégiai célja az értékalapú gazdaságfejlesztés, mely a gazdasági struktúra megújítása mellett az emberi erőforrás fejlesztését is magában foglalja. A stratégiai cél teljesülésével nemcsak az aktivitási ráta növelése, a munkanélküliségi ráta csökkenése jár érhető el, hanem hatással van a beruházási ráta, valamint a K+F+I ráfordítások növekedésére is. A célok megvalósításának eredményeképpen a megye elérhetősége is javul, ami térszerkezeti változásokat is generálhat.

A periférikus területeken tervezett térségspecifikus brandek kialakítása hozzájárul a gazdasági struktúra megújításához, és a fenntartható fejlődéshez. A térségspecifikus brandek kialakítása javítja a foglalkoztatás és képzettség színvonalát, ami hozzájárulhat a megye eltartó képességének javításához. A stratégiai cél számos turisztikai fejlesztést is támogat, a hungarikumok és a gasztroturizmus feltételeinek fejlesztése mellett segítheti a kulturális és örökség turizmus fejlődését.

További stratégiai cél a társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye periférikus térségeiben, ami a megye összes prioritásához kapcsolható. A célok megvalósulásával a helyi gazdaság és piacok fejlesztése mellett a humán fejlettségi index (HDI) is növelhető, javítható a társadalmi befogadás, ami hozzájárulhat a megye periférikus térségeinek népességmegtartó képessége növekedéséhez is. Mindez együttesen segíti a megye fenntartható fejlődését.

Békés megye kiemelt figyelmet kíván fordítani a természeti és épített örökségi értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvására, illetve alkotó innovatív tovább-fejlesztésére, ami segíti a fenntartható fejlődést. Ennek keretein belül számos energetikai fejlesztés és ökohatékonysági elem valósítható meg, többek között az energiahatékonyság javulása mellett például kiemelt figyelem irányul a megújuló energiaforrások részarányának növelésére is. Az energetikai célú beruházások mellett hangsúlyt kell fektetni a helyi és regionális jelentőségű kulturális örökség versenyképességet és foglalkoztatást erősítő turisztikai fejlesztésére is.

11. táblázat – Prioritás kapcsolódása a stratégiai célrendszerhez

		1. prioritás: gazdasági struktúra megújítása	2. prioritás: fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése	3. prioritás: megye térszerkezetének továbbfejlesztése	4. prioritás: emberi erőforrás fejlesztése
	1. stratégiai cél: értékalapú gazdaságfejlesztés				
Részcél	aktivitási ráta növelése	X			X
	munkanélküliségi ráta csökkenése	X			X
	hozzáadott érték növelése	X			
	tőkeállomány növelése	X			
	beruházási ráta növelése	X			
	K+F ráfordítás növelése	X			
	szakképzés hatékonyságának javítása	X			X
	technológiai transzfer fogadókészségének megteremtése	X			
	logisztikai feltételek javítása	X		X	
	megye elérhetőségének javítása	X		X	
	2. stratégiai cél: térségspecifikus brandek kialakítása a periférián				
Részcél	foglalkoztatás javítása	X			X
	eltartó képesség javítása		X		X
	képzettség javítása				X
	hungarikumok kifejlesztése	X	X		
	gasztroturizmus fejlesztése	X	X		
	kulturális turizmus fejlesztése	X	X		

		1. prioritás: gazdasági struktúra megújítása	2. prioritás: fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése	3. prioritás: megye térszerkezetének továbbfejlesztése	4. prioritás: emberi erőforrás fejlesztése
3. stratégiai cél: társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye perifériális helyzetű településein					
Részcél	helyi gazdaságfejlesztés	X	X		
	humán fejlettségi index javítása		X		X
	szegénység és a társadalmi kirekesztettség által veszélyeztetettek arányának csökkentése		X		X
	elérhetőség javítása			X	
	munkaerő ingázás feltételeinek javítása			X	X
	települések közötti szolidaritás erősítése		X		
	perifériális helyzetű térségek megtartó erejének megteremtése	X	X	X	
	szolgáltatások hozzáférhetőségének javítása		X		
	közösség építés		X		X
	helyi piacok működtetése	X			
4. stratégiai cél: természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható továbbfejlesztése					
Részcél	energiafelhasználás hatékonyságának javítása		X		
	energiafogyasztás csökkentése		X		
	megújuló energia felhasználási arányának növelése		X		
	széndioxid kibocsátás csökkenése		X		
	ökológiai funkciójú területek arányának megtartása		X		

Forrás: saját szerkesztés

6. Tervezésekísérő eljárások

Társadalmi-gazdasági hatásvizsgálat

Békés megye területfejlesztési koncepciójának társadalmi-gazdasági hatásvizsgálata, az alábbi megállapításokat tartalmazza:

- a koncepció meghatározza azokat a stratégiai irányokat, és értékeket, amelyekre a megye a 2020-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni megújulásának, felzárkózásának érdekében; a megyei programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi ez a dokumentum;
- a megye területfejlesztési koncepciójában foglaltaknak megfelelően a térség hosszú távú átfogó célja az életkörülmények javítása, a fenntartható társadalmi, gazdasági viszonyok megteremtése, a foglalkoztatás javítása. Ezen alapvető cél elérését négy stratégiai célkitűzésből és 30 részcélből álló célrendszer segíti elő;
- a koncepció nem tartalmaz olyan célt, amely a társadalomra és a gazdaságra káros hatással lenne, alapvető cél a megye fenntartható gazdasági, társadalmi megújítása.

Stratégiai környezetvizsgálat

A stratégiai környezetvizsgálat megállapításai a következők:

- Békés megye területfejlesztési koncepciója nem tartalmaz a célok megvalósulása nyomán esetlegesen fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó intézkedéseket, mivel a koncepció nem is tűzött ki olyan stratégiai célokat, ami a környezetre érdemben káros hatásokkal járna. Ugyanakkor a stratégiai célok tartalmát kibontó rész-célkitűzések között megfogalmazásra kerülnek olyan részcélok, amelyek környezetre gyakorolt akár káros hatásával is számolni kell,
- javasolt azon célkitűzések esetében, amelyek – amellet hogy gazdaságfejlesztési, infrastruktúrafejlesztési szempontból a megye érdekeit szolgálják – káros környezeti hatásokkal is járhatnak, a cél kifejtését követően a környezeti szempontú ellentételezésre és a hatások mérséklésének szükségességére vonatkozó javaslatokat rögzíteni.

A megye területfejlesztési koncepciójának és operatív programjának összeállításakor az alábbi szempontok figyelembe vételét javasoljuk:

- fenntarthatósági kritériumoknak megfelelő fejlesztések támogatásának elsődlegessége a megye gazdaságfejlesztési célterületein és a perifériákon,
- megújuló energiaforrások hasznosítási arányának növelése, a zöldgazdaság, a környezet-
ipar kiemelt támogatása szabályozási és pályázati eszközökkel,
- klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése, a lakosság és a mezőgazdaság felkészítése a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra,
- jó minőségű termőföldek – mint a megye legfőbb természeti erőforrása – védelme, kiterjedésük a megyében nem csökkenhet,
- közlekedés racionalizálása, környezetbarát közlekedési módok támogatása, a megye drasztikusan csökkenő népességű perifériáin,

- helyi védettségű területek, védett természeti területek megőrzése, fenntartásuk, a körületek turisztikai hasznosítás biztosítása,
- természetvédelmi oltalom alatt nem álló, nem védett táj – elsősorban a Dél-békési erdősmozaikos tájszerkezet, és a folyó menti, illetve vizes területek – védelmét biztosító szabályozási előírások a területrendezési és településrendezési tervekben,
- az erdővel borított és a biológiailag aktív felületek növelése megyei és települési szinten,
- településeken élők életminőségének javítását elősegítő zöldterület fejlesztések prioritása,
- felszíni vizek vízminőségének javítása (Körös, Berettyó, állóvizek), a felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi megőrzése, különösen az arzénterhelt területeken,
- ivóvízbiztonság és ellátott lakónépeség számának növelése, ezzel egyidejűleg a közmű-olló zárása,
- vizek és talaj szennyezések nagy részét adó szennyvizek biztonságos és teljes körű gyűjtése és kezelése, ill. ennek támogatása,
- víztakarékos megoldások előnyben részesítése mind a lakossági mind a gazdasági vízigények esetén.

7. Végrehajtásában közreműködő szervezetek munkamegosztása, együttműködés és információcsere, az érdekérvényesítés rendszere

7.1. Közreműködő szervezetek

A fejezet tartalmazza a partnerségi terv fontosabb megállapításait, valamint a releváns Kormányrendelet alapján a végrehajtásban közreműködő szervezetek körét (12. táblázat).

A következő tervezési periódus végrehajtására vonatkozó irányok, elvek, eljárásrendek kidolgozása jelenleg még a tervezési fázisában van, folyamatosan alakul, változik, így az éppen rendelkezésre álló információk alapján a végrehajtásban közreműködő szervezetek köréről az alábbi tájékoztatás adható.

A 2014–2020 közötti európai uniós programok lebonyolításának, illetve a fejlesztési források intézményi és végrehajtási kereteit meghatározó alapelveit a **1731/2013.** (X.11.) Kormányhatározat rögzíti.

A dokumentumban rögzítettek szerint az EU-s források felhasználásához kapcsolódó tevékenységeket, feladatokat a jövőben a Magyar Állam a meglévő, belső erőforrásaira építve, azokat kibővítve kívánja megvalósítani annak érdekében, hogy elősegítse a befolyásmentes, szakmai szempontú, gyors döntéshozatalt és végrehajtást.

A kitűzött alapelvek összefoglalóan az alábbiak:

- Az új fejlesztéspolitikai intézményrendszernek egyszerű, gyors, átlátható, diszkriminációmentes, költségtakarékos és hatékony ügymenetet kell biztosítani. A pályázók számára egyszerűsített, a már meglévő közigazgatási és egyéb nyilvántartások adatain – csak a szükséges mértékben – túlmutató információk megadására irányuló eljárásrend kerül kidolgozásra. A pályázatok értékelése mind a jogosultsági, mind a kiválasztási szempontokat tekintve kizárólag objektív alapon eldönthető, illetve egyértelműen mérhető mutatók alapján történhet.
- A közsféra szervezet pályázók esetén a projekt szelekciót egyszerűsített kiválasztási eljárással kell megvalósítani.
- Az európai uniós forrásból megvalósuló projekteket a projektötlet megszületésétől a projekt megvalósulásáig, különösen a pályázati dokumentáció összeállítását, valamint a projektek végrehajtásának támogatását felkészült szakértői bázison alapuló állami kapacitások megteremtésével kell biztosítani:
  - a) megyei jogú város és megyei önkormányzatok esetében önálló, saját erőforrások biztosításával,
  - b) az ágazati szervezetek, minisztériumok esetében állami (központi) kapacitások biztosításával,
  - c) helyi- és nemzeti önkormányzatok, állami cégek esetében állami (központi) kapacitás biztosításával,

- d) az így kiépített humán kapacitások kisvállalkozók és bevett egyházak számára történő igénybevételét is biztosítani kell.
- A pályázatok értékelését az intézményrendszeren belüli kapacitásokkal kell megoldani, külső erőforrások igénybevétele nélkül.
  - A közszféra kedvezményezettek esetében állami, belső kapacitás kiépítése szükséges a projektmenedzsment feladatok ellátására. A nagy infrastrukturális projektek, valamint az állami tulajdonhoz kapcsolódó ingatlan beruházások esetében, a tervdokumentáció összeállítása állami szolgáltatásként, állami kapacitással történik meg.
  - A végrehajtási intézményrendszer szereplői számára ki kell alakítani egy gyakorlatorientált, probléma centrikus továbbképzési rendszert a Karrier Programon keresztül. Tudatosítani kell az intézményrendszeri szereplőkben, hogy a közös cél az uniós források hatékony és eredményes felhasználása, amely csak szolgáltatói hozzáállás mellett és a kedvezményezettek szakmai támogatásán keresztül érhető el.
  - Erősíteni kell a részletes pénzügyi elszámolásokat elhagyó egyszerűsített elszámolási eszközök alkalmazását, amelyen keresztül a kedvezményezettek adminisztratív terhei minimalizálhatók. Ezzel párhuzamosan a végrehajtásban az eredményorientált megvalósítás felé kell elmozdulni.
  - Ki kell dolgozni a pályázatok gyors és eredményes végrehajtására sarkalló ösztönzőket és a szankciók rendszerét, a támogatásról szóló döntés tekintetében pedig egyfokú jogorvoslatot kell biztosítani
  - Az uniós projektek végrehajtásához szükséges engedélyezési eljárásokat központosítani, határidejüket rövidíteni kell.

A **1805/2013** (XI.12.) Korm. határozat a 2014-2020 közötti időszakban hatályos regionális támogatási térkép koncepciójáról szól, melynek értelmében a versenyszabályok alá tartozó tevékenységekhez beruházási támogatás formájában nyújtandó állami támogatások esetében a támogatási intenzitás mértéke a Dél-Alföldön legfeljebb 50% lehet.

A **1831/2013.** (XI. 14.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról szól. Ebben megerősítést nyert, hogy a Kormány egyetért azzal, hogy a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programban (a továbbiakban: TOP) a decentralizált források tervezése integrált programok kialakításával a következő három területi szinten valósuljon meg:

- a) megyei szint,
- b) megyei jogú város szintje, valamint
- c) várostérség és megyei jogú város térségének szintje,

figyelembe véve a kohéziós politikai kereteket és a Partnerségi Megállapodás tervezetében rögzítetteket. A Korm. határozat értelmében a tervezés összehangolásában a megyei önkormányzatok koordinációs szerepet töltenek be, illetve a megyei szintű programmal összefüggő tervezési feladatokat a megyei önkormányzatok végzik el a TOP által meghatározott keretek között.

Az **1298/2014. (V.5.)** Korm. határozat értelmében a megyei programok indikatív forráskerete összesen 450 milliárd forint, ezen belül Békés megye indikatív kerete 28 773,9 millió Ft. Előírás, hogy a várostérség és a megyei jogú város térsége szintjének területi meghatározása a járások alapján történjen, illetve, hogy a megyei jogú város térségében tervezett fejlesztések illeszkedjenek a megyei jogú város integrált településfejlesztési stratégiájában megfogalmazott fejlesztési irányokhoz, a TOP által meghatározott keretek között.

A várostérségek és a megyei jogú városok térségének fejlesztésével összefüggő tervezési feladatokat a megyei önkormányzatok végzik el az érintett települési önkormányzatok bevonásával, a TOP által meghatározott keretek között. A megyei jogú városokkal összefüggő programok indikatív forráskerete országosan összesen 364,61 milliárd forint.

Békéscsaba megyei jogú város indikatív forrása 12 466,79 millió Ft. A Korm. határozat meghatározza a várostérségek és megyei jogú városok térségeit érintő fejlesztések indikatív forráskeretét, mely országosan összesen 298,08 milliárd forint. A várostérségek és a megyei jogú városok térségei közötti indikatív megoszlás alapján Békés megye 9 járására 17 396,3 millió Ft indikatív keretet allokál.

A megyei önkormányzatok a várostérségek és a megyei jogú városok térségének fejlesztése során a Korm. határozat 3. mellékletében meghatározott várostérségek és megyei jogú városok térségeinek forráskeretétől a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban megfogalmazott célkitűzések megvalósítása, valamint a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása érdekében tíz százalékkal eltérhetnek a megye összes forráskeretén belül.

BÉKÉS-MEGYE ÖNKORMÁNYZATA

12. táblázat – Végrehajtásban közreműködő szervezetek köre

Sorszám	Partnerségi tervben és a releváns jogszabályok alapján nevesített közreműködő szervezet megnevezése	Címe

Forrás: saját szerkesztés

A 12. – Végrehajtásban közreműködő szervezetek köre táblázatban, a Partnerségi tervben és a releváns jogszabályok alapján nevesített közreműködő szervezet megnevezése és címük kitöltése jelenleg nem lehetséges.

7.2. Megvalósítás és monitoring jogszabályi kerete

A stratégiai program készítésekor a megvalósítás és a monitoring kereteit meghatározó jogszabályok nem állnak rendelkezésre.

7.3. Végrehajtásban közreműködő szervezetek együttműködésének keretei

A stratégiai program készítésekor a végrehajtásban közreműködő szervezetek együttműködésének kereteit meghatározó jogszabályok nem állnak rendelkezésre.

7.4. Végrehajtásban közreműködő szervezetek felelősségi körei, kompetenciái

Az alfejezetben meghatároztuk a végrehajtásban közreműködő szervezetek felelősségi köreit, illetve fontosabb kompetenciáit (13. táblázat).

A stratégiai program készítésekor a végrehajtásban közreműködő szervezetek felelősségi köreit, és kompetenciáit meghatározó jogszabályok nem állnak rendelkezésre.

BÉKÉS-MEGYE ÖNKORMÁNYZATA

13. táblázat – Végrehajtásban közreműködő szervezetek felelősségi körei és kompetenciái

Közreműködő szervezet	Felelősségi kör	Kompetencia

Forrás: saját szerkesztés

A 13. – Végrehajtásban közreműködő szervezetek felelősségi köreinek és kompetenciáinak meghatározása táblázat kitöltése jelenleg nem lehetséges.

7.5. Végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja

Az alfejezet összefoglalja a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módját, a partnerségi program részleteit (14. táblázat).

A stratégiai program készítésekor a közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módját meghatározó folyamatok jogszabályi keretei nem állnak rendelkezésre.

BÉKÉS-MEGYE ÖNKORMÁNYZATA

14. táblázat – Végrehajtásban közreműködő szervezetek bevonásának módja (partnerségi program)

Sorszám	Végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezet megnevezése	Bevonás módja

Forrás: saját szerkesztés

A 14. – Végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezet megnevezése és bevonásuk módja táblázat kitöltése jelenleg nem lehetséges.

8. Végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszere

A 1545/2013. (VIII. 15.) Kormányhatározat tartalmazza az európai uniós programok lebonyolítását támogató intézményrendszer felállításának módját. Ennek értelmében a regionális fejlesztési ügynökségek 2014. január 1-től a területileg érintett megyei önkormányzatok irányítása alá kerültek.

Az intézményrendszer szervezeti kereteiről az 1814/2013. (XI. 14.) Kormányhatározat rendelkezik, továbbá a 3/2013. (XII. 31.) Miniszter Elnöki rendelete írja le a fejlesztéspolitikai intézményrendszer átalakításával összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosítását.

A rendelet értelmében megváltozott az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz és az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz pénzügyi alapok egyes, a területi együttműködéshez kapcsolódó programjai végrehajtásában magyarországi közreműködő szervezet kijelölése.

Az 1600/2012. (XII. 17.) Kormányhatározat a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő célokat és alapelveket határozza meg. A Kormányhatározat kiemelt céljai a következők:

- a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználását központi koordinációval működő decentralizált intézményrendszernek kell támogatnia, amelyben hatékony központi koordináció mellett érvényesül az ágazati szakpolitikákért felelős tárcák tervező és irányító szerepe,
- a 2014–2020 között elérhető források felhasználását biztosító új intézményrendszer kialakításakor biztosítani kell a jelenlegi fejlesztési időszak kifutó programjainak zökkenőmentes zárását és a kifizetések teljes körű abszorpcióját, törekedve a teljes intézményrendszeren belüli esetleges párhuzamosságok minimalizálására,
- a 2014–2020 között rendelkezésre álló európai uniós fejlesztési források 60 százalékát közvetlenül gazdaságfejlesztésre kell fordítani, a fennmaradó 40 százalékot pedig a humán erőforrás-fejlesztés, az infrastruktúrafejlesztés, a környezetvédelem és az energiahatékonyság célterületek között kell allokálni, figyelembe véve az európai uniós forrásokból megvalósuló fejlesztésekkel kapcsolatos determinációkat,
- a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokból elsősorban vissza nem térítendő támogatások nyújtására kell törekedni, a fejlesztéspolitikai önerő minimalizálása mellett,
- a közszférához tartozó kedvezményezettek esetében biztosítani kell, hogy a támogatási döntések az általános pályázati rendszertől eltérő, egyszerűsített eljárásrend keretében szülessenek meg,
- a 2014–2020 között elérhető források felhasználásának tervezését a területiség elvét figyelembe véve kell elvégezni, különös tekintettel a területi operatív programok tervezésére, amely során biztosítani kell a megyék hatékony közreműködését.

Az intézményrendszer jogszabályi háttérének meghatározásakor kiemelt figyelmet kell fordítani a 1731/2013. (X. 11.) Kormányhatározatra, amely a 2014–2020-as európai uniós programok lebonyolításának alapelveiről szól. Legfontosabb megállapításai:

1. Az újonnan kialakításra kerülő fejlesztéspolitikai intézményrendszer a fejlesztéspolitikai ügyek egyszerű, gyors, átlátható, diszkrimináció-mentes, költségtakarékos és hatékony intézésére hivatott. Ennek keretében a pályázók számára egyszerűsített, a már meglévő közigazgatási és egyéb nyilvántartások adatain – csak a szükséges mértékben – túlmutató információk megadására irányuló eljárásrend kerül kidolgozásra. Meg kell vizsgálni a pályázók számára kisebb költséget jelentő kiválasztási, projektfejlesztési és implementálási eljárások alkalmazhatóságát (normatív támogatások, globalgrant, egyszerűbb feltételrendszertől visszaterítendő támogatások). Lehetővé kell tenni, hogy százmillió forint fejlesztési értékig a fejlesztéspolitikai jogviszony normatív feltételek teljesülésével jöjjön létre. A normatív feltételek ez esetben azt jelentik, hogy a támogatást igénylők pályázatának értékelése mind a jogosultsági, mind a kiválasztási szempontokat tekintve kizárólag objektív alapon eldönthető, illetve egyértelműen mérhető mutatók alapján történjen.
2. A közzsféra szervezet pályázók esetén a pályáztatás jelenlegi gyakorlata megszűnik. Esetükben az európai uniós jogszabályokkal összhangban, az operatív programok szakmai és pénzügyi céljait figyelembe véve – az ágazati prioritást élvező projekteket előnyben részesítve – a projekt szelekciót egyszerűsített kiválasztási eljárással kell megvalósítani. Az egyszerűsített kiválasztási eljárások előzetes helyzetértékelésen alapulnak majd és a Monitoring Bizottságok szakmai támogatásával összhangban kerülnek kialakításra.
3. Az európai uniós forrásból megvalósuló projekteket a projektötlet megszületésétől a projekt megvalósulásáig, különösen a pályázati dokumentáció összeállítását, valamint a projektek végrehajtásának támogatását felkészült szakértői bázison alapuló állami kapacitások megteremtésével kell biztosítani a következők szerint:
  - megyei jogú város és megyei önkormányzatok esetében önálló, saját erőforrások biztosításával,
  - az ágazati szervezetek, minisztériumok esetében állami (központi) kapacitások biztosításával,
  - helyi- és nemzeti önkormányzatok, állami cégek esetében állami (központi) kapacitás biztosításával,
  - az így kiépített humán kapacitások kisvállalkozók és bevett egyházak számára történő igénybevétele is biztosítani kell.
4. A pályázatok értékelését az intézményrendszeren belüli kapacitásokkal kell megoldani, külső erőforrások igénybevétele nélkül. A működéshez szükséges humán kapacitás felkészítését, a transzparencia biztosításának feltételeit elő kell készíteni. A speciális szaktudású értékelők alkalmazására fel kell készülni. Az értékelők számát kontrollálni és tevékenységüket minősíteni kell, az összeférhetetlenségi alapelvek szigorú betartása mellett.
5. Nem lehet projektmenedzsment költséget lehívni a jövőben a projekt fizikai előrehaladását meghaladó mértékben. A mérnöki feladatokat ellátónak valós felelősségbiztosítással kell rendelkeznie, ezzel is biztosítva a számonkérhetőséget. A közzsféra kedvezményezettek esetében állami, belső kapacitás kiépítése szükséges a projektmenedzsment feladatok

- ellátására. A nagy infrastrukturális projektek, valamint az állami tulajdonhoz kapcsolódó ingatlan beruházások esetében, a tervdokumentáció összeállítása állami szolgáltatásként, állami kapacitással történik meg.
6. Gondoskodni kell arról, hogy a költségvetési szerv kedvezményezett, valamint az önkormányzat, mint kedvezményezett részére ne kerüljön sor hazai fejlesztési célú költségvetési támogatás folyósítására mindaddig, amíg az európai uniós társfinanszírozású projektjének megvalósítása a támogatási szerződésben rögzített ütemezéshez képest késedelemben van. A késedelem tényéről a Nemzeti Fejlesztési Kormánybizottságot tájékoztatni kell.
  7. A végrehajtási intézményrendszer szereplői számára ki kell alakítani egy gyakorlatorientált, probléma centrikus továbbképzési rendszert a Karrier Programon keresztül. A szakmai tapasztalatot, felkészültséget – a jelenlegi személyi juttatások megtartásával – a meglévő humán kapacitások folytonosságával egyidejűleg fenn kell tartani. A személyi juttatások fedezetét a nemzeti költségvetés útján szükséges biztosítani. Tudatosítani kell az intézményrendszeri szereplőkben, hogy a közös cél az uniós források hatékony és eredményes felhasználása, amely csak szolgáltatói hozzáállás mellett és a kedvezményezettek szakmai támogatásán keresztül érhető el.
  8. Az európai uniós források felhasználása során a közbeszerzési rendszer olyan irányú átalakítása szükséges, amely hatékonyabbá, átláthatóbbá, szabályosabbá és költségtakarékosabbá teszi a közsféra kedvezményezettek számára a közbeszerzési eljárásokat oly módon, hogy a pályázati konstrukciók sajátosságaihoz igazítottan, keret-megállapodásokból egyszerűsített lehívással tudnak termékeket és szolgáltatásokat beszerezni és építési beruházásokat megvalósítani.
  9. Erősíteni kell a részletes pénzügyi elszámolásokat elhagyó egyszerűsített elszámolási eszközök alkalmazását, amelyen keresztül a kedvezményezettek adminisztratív terhei minimalizálhatók. Ezzel párhuzamosan a végrehajtásban az eredményorientált megvalósítás felé kell elmozdulni.
  10. Ki kell dolgozni a pályázatok gyors és eredményes végrehajtására sarkalló ösztönzőket és a szankciók rendszerét.
  11. A támogatásról szóló döntés tekintetében egyfokú jogorvoslatot kell biztosítani az intézményrendszeren belül. A pályázatok tárgyában hozott döntések nyilvánosságát biztosítani kell. Ugyanez vonatkozzon a kedvezményezettnek a támogatási döntés módosítására vagy visszavonására vonatkozó kérelemére is. A fejlesztéspolitikai jogviszonyra vonatkozó minden más hatáskör gyakorlása esetén a közigazgatási eljárás általános szabályain alapuló eljárást kell előírni a jogszabályban, beleértve a jogorvoslati fórumrendszert is.
  12. Olyan jogi kapacitásokat kell kiépíteni az intézményrendszeren belül, amelyek külső erőforrások bevonása nélkül képesek ellátni az európai uniós pályázatokkal kapcsolatos jogi tanácsadást és perbeli képviseletet is.
  13. Az európai uniós elvárások mentén, meghatározó állami szerepvállalás mellett, állami tulajdonban lévő szervezeteken keresztül kell megvalósítani a pályázati rendszer egységes, nemzeti szintű informatikai nyilvántartását, nyomon követését, monitoringozását. A hatékony fejlesztéspolitikai eljárás alapvető feltétele az eljárási cselekmények elektronikus

- úton történő bonyolításának igénye egy stabilan működő, gyors, átlátható informatikai nyilvántartás kialakításával, összhangban az ún. e-kohéziós elvárásokkal is.
14. Meg kell teremteni az állami adatrendszerekkel való kapcsolatot és a már rendelkezésre álló adatok tágabb felhasználási körét annak érdekében, hogy a kedvezményezettek adat-szolgáltatási kötelezettsége csökkenjen.
  15. Az európai uniós projektekkel összefüggésben végzett kommunikációs tevékenységek megvalósítása során a fejlesztéspolitikai üzenetek (pl. arculat) központi megfogalmazása mellett kiemelt cél a helyi, térségi szereplők bevonása a helyi vonatkozású fejlesztések eredményeinek közzétételébe.
  16. Minden támogatási konstrukciót az egyes eljárási szakaszok lezárását követően (projekt-kiválasztási szakasz, valamint megvalósítási szakasz) elemzés alá kell vonni. Az elemzés eredményét vissza kell csatolni a támogatási konstrukció következő pályázati felhívásának, vagy adott esetben más konstrukciók pályázati felhívásainak szabályrendszerébe. Ugyanazon pályázati felhívás kapcsán benyújtott pályázatok bírálata, értékelése és kifizetése azonos, lehetőleg a pályázatok benyújtási időszakának végét követően változatlan szabályok mentén történjen. Az esetleges változtatási igényeket a következő pályázati felhívás szabályrendszerének kialakítása során kell figyelembe venni.
  17. Az uniós projektek végrehajtásához szükséges engedélyezési eljárásokat központosítani, határidejüket rövidíteni kell. Az engedélyezési eljárások lebonyolításához szükséges kapacitásokat uniós forrásból javasolt biztosítani. A jogerős engedélyek megléte szelekciós kritérium kell, hogy legyen.
  18. A végrehajtás, jogalkalmazás, ellenőrzés, illetve a hozzájuk kapcsolódó garanciák egységes, jogszabályi szintű szabályozásával, valamint a kapcsolódó jogintézmények megfogalmazása révén kell biztosítani a fenti alapelvek érvényesítését, növelve ezzel a jogbiztonságot, a kiszámíthatóságot, egyértelműsítve az egyes szervek feladat és hatáskörét, megteremtve a központi koordináció jogi megalapozottságát. A szabályozás világossága és következetessége érdekében a támogatásban részesülőket terhelő főbb kötelezettségeket is jogszabályban kell kimondani, és ezen kötelezettségek nem teljesítéséhez jogkövetkezményt kell kapcsolni. Biztosítani kell továbbá az uniós támogatási alapok – ideértve az európai mezőgazdasági- és vidékfejlesztési alapot, valamint az európai halászati alapot is – egységes eljárásrendek mentén történő felhasználását, összhangban a hazánk által készített Partnerségi Megállapodás alapelveivel, annak érdekében, hogy a kedvezményezetteket ne érintsék hátrányosan az egyes alapok eltérő európai uniós előírásai.
  19. Meg kell határozni az intézményrendszeri szereplőket és azok felelősségi körét. A szervezeti és működési szabályzatok elkészítésekor biztosítani kell, hogy a szereplők által ellátandó azonos feladatkörök esetében a költséghatékonyság elveivel összhangban bizonyos funkciók összevontan kerüljenek elvégzésre.

8.1. Program megvalósítás intézményrendszere

Felelősség- és intézményrendszer – a koncepció üzenetei

Békés megye 2014-2020 közötti fejlesztési elképzeléseinek megvalósításához elválaszthatatlanul kapcsolódik az intézményrendszer, amely egyrészt megteremti annak feltételeit, másrészt a döntéseket végrehajtja.

A megyei önkormányzat szervezeti struktúráját egyrészt a kormányzati, másrészt az EU elvárásainak megfelelően át kell alakítani, ehhez kell igazítani a személyi és tárgyi feltételeket.

Az 4. ábra a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal (EMMI), az irányító hatóságok, valamint a tervekben megfogalmazódott egységes közreműködő szervezet és a Békés Megyei Önkormányzat közötti információs kapcsolatot szemlélteti.

A Megyei Önkormányzatnak a megváltozott feladatokkal összhangban fel kell készülnie egyrészt előkészítési, másrészt végrehajtási, valamint monitorizálási feladatok megoldására.

A szervezetnek ezeknek az elvárásoknak kell megfelelni. Ennek megfelelően előzetesen javaslatot teszünk az önkormányzat szervezeti felépítésére az alábbiak szerint.

a) Tervezési és Monitoring Osztály alapvető funkciója:

- adat és információszolgáltatás az Országos Területfejlesztési Koncepcióhoz, valamint az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióhoz, a megyei érdekek megjelenítése ezekben a dokumentumokban,
- kapcsolattartás az érintett irányító hatósággal (hatóságokkal) az egységes közreműködő szervezettel, civilszervezetekkel, stb.,
- adatszolgáltatás monitorizáláshoz, ill. önálló monitoring feladatok ellátása.

b) Koordinációs Osztály alapvető funkciója:

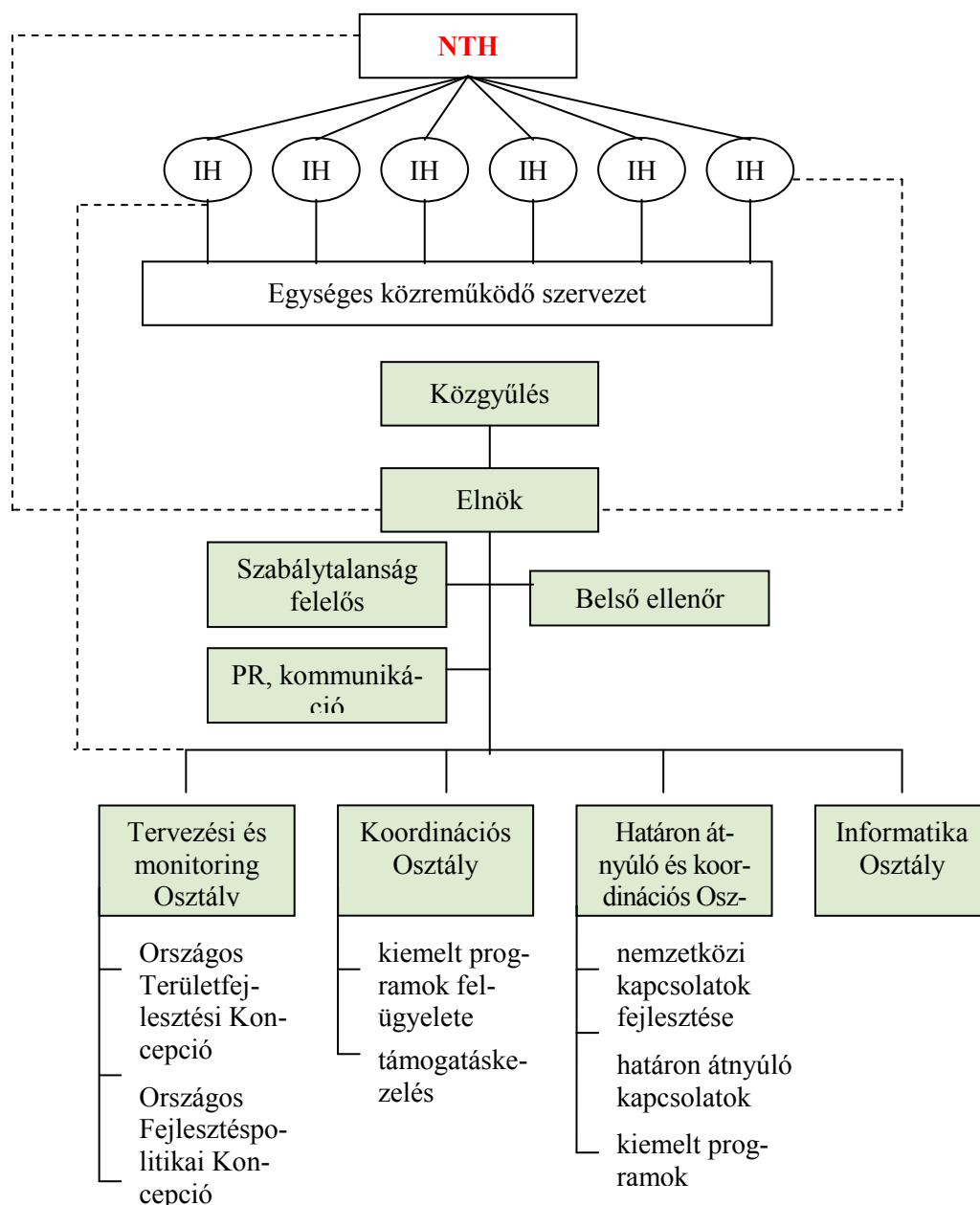
- a megye kiemelt programjainak (ivóvíz, szennyvíz, hulladék, M44) felügyelete,
- támogatáskezelés.

c) Határon átnyúló és koordinációs Osztály alapvető funkciója:

- határon átnyúló kapcsolatok fejlesztése,
- határon átnyúló kiemelt programok kezelése,
- nemzetközi kapcsolatok fejlesztése.

d) Informatikai Osztály alapvető funkciója:

- az osztályok működéséhez szükséges adatbázisok, informatikai háttér üzemeltetése és fejlesztése.

4. ábra - Javaslat Békés Megye Önkormányzat szervezeti felépítése

Forrás: saját szerkesztés, Békés megye területfejlesztési koncepciója és programja

Az intézményrendszerben a későbbiekben is jelentős szerepe lesz az önkormányzati társulásoknak, ill. a LEADER Helyi Akciócsoportoknak. Segítségükkel könnyebben megoldhatóak a program- és projektgenerálással kapcsolatos feladatok, a települések közötti koordináció és információáramlás.

8.2. Program megvalósítás módszertana, eljárásrendi háttere

Az alfejezetben röviden ismertetjük a program megvalósítás módszertanát, eljárásrendi hátterét.

A stratégiai program készítésekor a program megvalósítás módszertanát, eljárásrendi hátterét meghatározó folyamatok jogszabályi keretei nem állnak rendelkezésre.

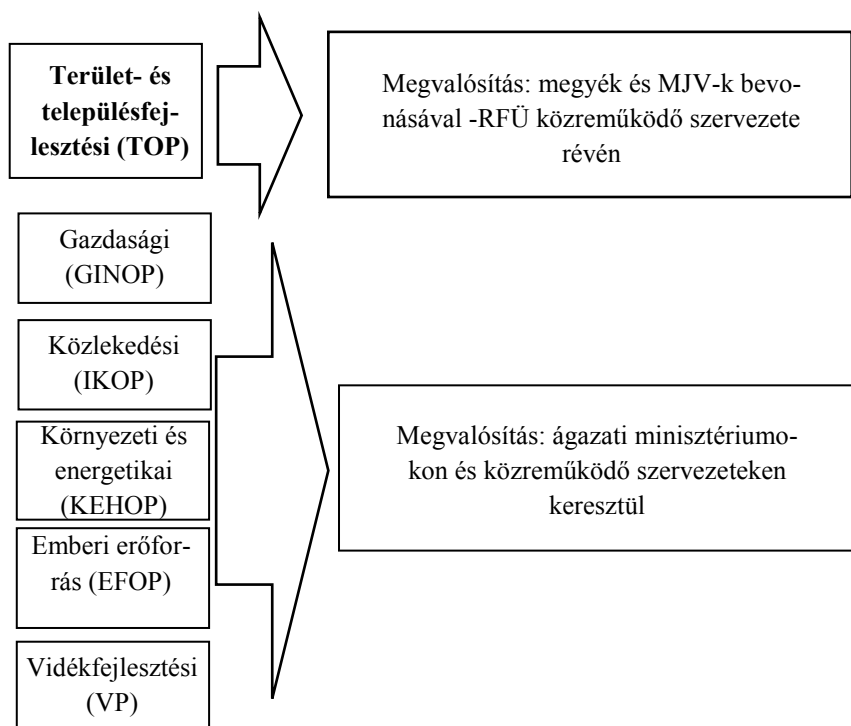
8.3. Program finanszírozása

A program finanszírozási keretfeltételeit meghatározzák az állami és a megyei önkormányzat költségvetésben rendelkezésre álló fejlesztési források. A 2014-2020 között is meghatározó lesz az EU által társfinanszírozott programok szerepe a területfejlesztésben.

A megyei önkormányzatnak az operatív programok tervezéséhez kapcsolódó kormányhatározatok alapján elsődlegesen a területi és település-fejlesztési operatív programban lehet befollyása.

Finanszírozás 2014-2020

A 2014-2020-as időszak finanszírozási kereteinek összegzését mutatja a 5. ábra.

5. ábra – Finanszírozás 2014-2020

Forrás: saját szerkesztés

A terület- és településfejlesztési Operatív Program, valamint a Vidékfejlesztési Program forrásainak indikatív megoszlását a 15. táblázat szemlélteti. A Békés megyei program a vonatkozó 1298/2014. (V.5.) Kormányhatározat értelmében 22775,9 mFt ERFA és 5998,0 mFt ESZA forrásra jogosult, járási bontással pedig 17396,3 mFt áll a megye rendelkezésére.

15. táblázat – Operatív programok megoszlása

Vidék-fejlesztési (VP)			Terület- és település-fejlesztés (TOP) és prioritásai					
Közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) vidéki gazdasági és szociális fejlesztés	Egyéb vidék-fejlesztés (mikro vállalkozások, kisebb turisztikai támogatások, közösségi tér, stb..)	Agrárgazdaságot érintő beruházások	Gazdaság-fejlesztés (turizmus is része)	Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, társadalmi befogadás és foglalkoztatás-ösztönzés	Energetikai beruházások (pl. önkormányzati tulajdonú épületek), kisebb közösségi közlekedési infrastruktúra	Települési környezet (zöldterület-fejlesztés, csapadékvíz elvezetés, egyéb közterületi fejlesztés stb...)	Alapellátást nyújtó eü és szociális intézmények fejlesztése, szociális célú település rehabilitáció	Közösségvezérelt helyi fejlesztések CLLD (leader típusú program) (pl. kisebb gazdaságfejlesztési programok)
VP 5%-a országosan (nincs még megyei leosztás)	170 mrd Ft országosan	kb 1020 mrd Ft országosan	Békés megyei program 22775,9 mFt (ERFA)	Békés megyei program 5998,0 mFt (ESZA)	Békés megyei program járási megosztással: 17396,3 mFt			
CLLD programok (városok és falvak együttműködésében)			Békéscsaba MJV városi program 12466,8 mFt					CLLD programok (városok és falvak együttműködésében)

Forrás: saját szerkesztés

A 1298/2014. (V.5.) Kormányhatározat alapján a TOP részeként a megyei önkormányzat koordinálásával történő járási projektsomagok költségvetése a következő (16. táblázat).

16. táblázat – Járások indikatív forráselosztása (TOP)

Járás	MFt
Békési	2174,3
Békéscsabai	935,7
Gyomaendrődi	1593,2
Gyulai	2363,4
Mezőkovácsházi	2320,9
Orosházi	2792,9
Sarkadi	1560,3
Szarvasi	1793,5
Szeghalmi	1862,1
összesen	17396,3

Forrás: 1298/2014. (V.5.) Kormány határozat alapján saját szerkesztés

A Kormányhatározat a kistérségi források mellett tartalmazza az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlását is.

Előzetesen az ágazati programok esetében az alábbi képlettel kalkuláltuk a megyére jutó forrásokat (17. táblázat):

„egy adott megyére jutó fejlesztési forrás = a teljes fejlesztési forrás népességarányos allokációja * a megye egy főre jutó GDP értékének átlagtól való eltérésének reciproka”.

17. táblázat - Békés megye indikatív forrásai az egyes Operatív Programokból

A forráskereteket az Operatív Programok végleges verzióinak ismeretében fogjuk feltölteni.

	PRIORITÁSOK	Arány OP-n belül	Finanszírozási Alap	Forráskeret (Mrd Ft)	Megyei forráskeret (Mrd Ft)
GINOP					
1	KKV-k versenyképességének és hatékonyságának fejlesztése				
2	Tudásgazdaság fejlesztése				
3	Infokommunikációs fejlesztések				
4	Célzott munkahelyteremtés, megőrzés, kiemelt szolgáltatás és társadalmi gazdaságfejlesztés				
5	Foglalkoztatás ösztönzése és a vállalati alkalmazkodóképesség fejlesztése				
6	Pénzügyi eszközök és szolgáltatások fejlesztése				
7	Technikai segítségnyújtás				
	Összesen	100,0%			
EFOP					
1	Infrastrukturális beruházások a társadalmi befogadás területén				
2	Befogadó társadalom				
3	Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében				
4	Gyarapodó tudástőke				
5	Jó állam				
6	Technikai segítségnyújtás				
	Összesen	100,00%			
KEHOP					
1	Klímaváltozásra való felkészülés				
2	Víziközműszolgáltatás fejlesztése				
3	Vízvédelemmel, települési ivóvízellátással, szennyvízkezeléssel, hulladékgazdálkodással, levegőminőséggel és zajvédelemmel kapcsolatos fejlesztések, ökoinnováció				
4	Természetvédelmi és élővilágvédelmi fejlesztések				
5	Megújuló energiaforrások alkalmazása, energetikai és energiahatékonysági fejlesztése				
6	Környezetügyi K+F+I, szemléletformálás				
7	Technikai segítségnyújtás				
	Összesen	100,0%			
IKOP					
1	Nemzetközi (TEN-T) közúti elérhetőség javítása				
2	Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása				
3	Fenntartható városi közlekedés fejlesztése, elővárosi vasúti elérhetőség javítása				
4	Közlekedési rendszer energiahatékonyságának javítása				
	Összesen	100,0%			

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

VP					
1	A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben				
2	A versenyképesség fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében és a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása				
3	Az élelmiszerlánc szervezésének és a kockázatkezelésnek a mezőgazdaság terén történő előmozdítása				
4	A mezőgazdaságtól és az erdészettől függő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása				
5	Az erőforráshatékonyság előmozdítása, valamint az alacsony széndioxid kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaihoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdészeti ágazatban				
6	A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben				
7	Technikai segítségnyújtás				
	Összesen	100,0%			

Forrás: Ágazati Operatív Programok saját szerkesztés

9. Monitoring és értékelési terv

9.1. Monitoring és értékelés jogszabályi háttere, elvi keretei

A program és intézkedéseinek megvalósulásáról célszerű évente jelentést készíteni a megyei önkormányzat számára. A jelentések elkészítésekor a program megvalósításhoz kapcsolódó finanszírozási programok (pl. operatív programok) adataira támaszkodhatunk. Ezen jelentéseknek tartalmazniuk kell az intézkedések megvalósulásának előrehaladására vonatkozó pénzügyi és természetes adatokat, valamint a megye aktuális gazdasági, társadalmi, környezeti állapotát is.

A monitoring tevékenység tehát a programozás szerves részét képezi. A monitoring szó alapvetően megfigyelést jelent - lényege a fejlesztési programok végrehajtása során annak ellenőrzése, hogy a beavatkozások nyomán létrejönnek-e a tervezett outputok, illetve hogy a program végrehajtása valóban az elvárt eredményekhez vezet-e. Amennyiben a folyamat előrehaladása során az indikátorokban a célértékhez viszonyítva eltérések tapasztalhatók, a programmenedzsment feladata a beavatkozás a célok elérése érdekében. A monitoring tevékenység feladata tehát egy világos program kidolgozása mellett, az eredmények elérését mutató indikátorrendszer kidolgozása, és a monitoring tevékenység feltételeinek megteremtése.

A monitoring és értékelési terv szakmai tartalmának kialakításában az alábbi dokumentumokat vettük figyelembe:

- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól,
- a Kormány 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozata a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról,
- 1115/2013. (III.8.) Korm. határozat a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről,
- 1731/2013 (X.11.) Korm. határozat a 2014-2020-as európai uniós programok lebonyolításának alapelveiről,
- a 218/2009. (X. 6.) Korm. Rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól,
- az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Közös Stratégiai Kerethez tartozó Európai Regionális Fejlesztési Alapra, Európai Szociális Alapra, Kohéziós Alapra, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről,
- az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és „a növekedést és munkahelyteremtést szolgáló beruházás” célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről,

- az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről,
- The Programming Period 2014-2020 – Guidance Document on Monitoring and Evaluation – European Regional Development Fund and Cohesion Fund – Concepts and Recommendations.

A fejezetben ismertetjük a megvalósítást és a program megvalósítás monitoringozását meghatározó folyamatok jogszabályi kereteit.

A megvalósítás során ütemezetten éves jelentések fognak készülni, illetve 2018-ra ütemezzük a megvalósítás féldísz jelentésének elkészítését.

A jelentések az alábbi témakörökre koncentrálnak:

- társadalmi, gazdasági és környezeti trendek,
- Operatív Program végrehajtásának elemzése, ezen belül:
  - indikátorok teljesülése,
  - pénzügyi folyamatok leírása különös tekintettel,
    - a pályázók számára,
    - támogatott projektek számára,
    - megítélt támogatások értékére,
    - támogatási intenzitásra,
    - leszerződött projektek számára és támogatására,
    - ill. a kifizetett támogatás mértékére.
- programcélok megvalósulása, eredmények és hatások számszerű és szöveges értékelése (prioritásonként, intézkedések és beavatkozások szintjén egyaránt).

A tervezési időszak zárását követően programszintű értékelés készül a fentiekben felsorolt főbb tartalmi elemekkel.

9.2. A prioritástengelyek eredményességi kerete

Az egyes prioritástengelyek eredményességi kereteit az alábbi 18. táblázat szemlélteti.

18. táblázat – Prioritástengelyek eredményességi keretei

Mutató típusa	Mutató	Mértékegység	Alap	Régió kategória	2018-ra vonatkozó rész cél	2018-ra vonatkozó rész cél	Végző cél (2023)	Adatforrás	A mutató relevanciája
1. Prioritástengely – Térségi gazdaság-fejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében									
Kimeneti	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	ERFA	kevésbé fejlett	600		1500	Irányító Hatóság	Évente egyszer
Pénzügyi	költségnyilatkozatba foglalt összeg	EUR	ERFA	kevésbé fejlett				Irányító Hatóság	Évente egyszer
2. Prioritástengely – Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés									
kimeneti	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m2	ERFA	kevésbé fejlett				EMIR	évente
kimeneti	Ar- bel- és csapadék vízvédelmi létesítmények hossza	m	ERFA	kevésbé fejlett				EMIR	évente
kimeneti	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év	ERFA	kevésbé fejlett				létesítmények adat-szolgáltatása	évente
3. Prioritástengely – Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken									
kimeneti	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma (OP kondíciós lista alapján)	db		kevésbé fejlett	20				
kimeneti	A középületek éves elsődleges energiafogyasztásának csökkentése	kWh/év		kevésbé fejlett					
kimeneti	Új beépített megújuló energia kapacitás	MW		kevésbé fejlett					
4. Prioritástengely – A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése									
5. Prioritástengely – Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD fejlesztések)									
Pénzügyi	Költségnyilatkozatokban foglalt összeg	EUR		kevésbé fejlett				EMIR	kötelező mutató
Kimeneti	Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m2	ERFA	kevésbé fejlett				EMIR	A városi közösségfejlesztés szempontjából kiemelten fontos a nyitott terek rehabilitációja
Eredmény	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosságszáma (program spec. Eredményindikátor)	fő	ESZA	kevésbé fejlett	150000			EMIR	A CLLD elképzelések elterjedését mutatja be. Az ESZA kimeneti indikátorok további alábontásokkal szűkítik az eredményindikátort.

Békés megye területfejlesztési programja 2014 - 2020 – Stratégiai program

6. Prioritástengely – Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés

Eredmény	A támogatott programokba bevont résztvevők száma	fő	ESZA	kevésbé fejlett		28.000	115.000	FAIR	Eredmény
eredmény	A program keretében jobb életkilátással kikerültek száma	fő	ESZA	kevésbé fejlett					eredmény

Forrás: TOP 5.0. alapján saját szerkesztés

9.3. Indikátorok mérésének módszertana

Az indikátorok megfelelő, szakmailag megalapozott meghatározása kulcsfontosságú szempont a monitoring és értékelési tevékenység sikerességében. Az indikátoroknak a vonatkozó szakirodalom szerint az alábbi követelményeket kell teljesíteniük:

- specifikus (megfelelően konkrét és kapcsolódjon ahhoz a célhoz, aminek a mérésére szolgál),
- mérhető (lehetőleg számszerű formában kifejezhető a pontosság követelménye miatt),
- elérhető, reális (reális célértéket kell meghatározni, mely összhangban áll a beavatkozás mértékével, és az indikátor aktuális értéke viszonylag könnyen (pl. statisztikai adatok) megállapítható legyen),
- releváns (releváns a program szempontjából),
- aktuális (aktuálisan mutatja az adott eredmény vagy output állapotát).

Az indikátorok meghatározásánál az alábbi szempontokat érdemes figyelembe venni:

- definíció (az indikátor pontos, egyértelmű meghatározása),
- bázisérték (elérhető legyen a viszonyítási alapot jelentő kiindulási érték),
- célértéke (hozzáférhető legyen az elvárt érték),
- az indikátor forrása/mérésének módja (akkreditált forrásból, jól dokumentált módszertan segítségével gyűjtött adatok).

A stratégiai programban valamennyi prioritás és intézkedés esetében a fenti szempontok alapján határoztuk meg az indikátorokat.

9.4. Program céljainak értékelése

A kapcsolódó módszertan meghatározása; javasolt a stratégiai program céljainak teljesülését a program befejezését követően mérni és részletes elemzést végezni; az értékelési tervben ennek módszerét kell ismertetni.

A monitoring legfontosabb feladatai:

- a stratégiai programban szereplő monitoring és értékelési terv alapján részletes munkaterv és éves feladattervek kialakítása,
- a monitoring rendszer kereteinek kialakítása,
- az indikátorok aktuális értékének (a terv szerinti gyakorisággal történő) összegyűjtése, és rögzítése a monitoring rendszerben,
- rendszeres, tervezett monitoring látogatások,
- éves monitoring jelentés készítése, amely tartalmazza a programszintű és prioritásszintű indikátorok értékének alakulását.

A program végrehajtásához kapcsolódóan egy időközi és egy utólagos értékelés megvalósítását javasoljuk. (Időközi: 2017-18-ban, utólagos: 2021-22-ben). Az értékeléseket egy külső, független értékelő szervezet hajtja végre, kiemelt hangsúlyt fektetve a program hatásainak értékelésére.

10. Táblázatok jegyzéke

1. táblázat – Tervezésbe bevont szervezetek	10
2. TÁBLÁZAT – TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ TÁRSADALMASÍTÁSA.....	14
3. TÁBLÁZAT – TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM TÁRSADALMASÍTÁSA	15
4. TÁBLÁZAT – BÉKÉS MEGYE STRATÉGIAI PROGRAMJÁNAK TERVEZÉSE SORÁN FIGYELEMBE VETT HATÁRIDŐK	17
5. TÁBLÁZAT - BÉKÉS MEGYE STRATÉGIAI CÉLJAINAK LEBONTÁSA	22
6. TÁBLÁZAT - A STRATÉGIAI PROGRAM PRIORITÁSAI ÉS INTÉZKEDÉSEI	26
7. TÁBLÁZAT – 1. PRIORITÁS: GAZDASÁGI STRUKTÚRA MEGÚJÍTÁSA	31
8. TÁBLÁZAT – 2. PRIORITÁS: FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE	36
9. TÁBLÁZAT – 3. PRIORITÁS: MEGYE TÉRSZERKEZETÉNEK TOVÁBBFEJLESZTÉSE	41
10. TÁBLÁZAT – 4. PRIORITÁS: EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSE	45
11. TÁBLÁZAT – PRIORITÁS KAPCSOLÓDÁSA A STRATÉGIAI CÉLRENDSZERHEZ	51
12. TÁBLÁZAT – VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK KÖRE	57
13. TÁBLÁZAT – VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK FELELŐSSÉGI KÖREI ÉS KOMPETENCIÁI.....	58
14. TÁBLÁZAT – VÉGREHAJTÁSBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK BEVONÁSÁNAK MÓDJA (PARTNERSÉGI PROGRAM)	59
15. TÁBLÁZAT – OPERATÍV PROGRAMOK MEGOSZLÁSA.....	67
16. TÁBLÁZAT – JÁRÁSOK INDIKATÍV FORRÁSLEOSZTÁSA (TOP)	68
17. TÁBLÁZAT - BÉKÉS MEGYE INDIKATÍV FORRÁSAI AZ EGYES OPERATÍV PROGRAMOKBÓL	69
18. TÁBLÁZAT – PRIORITÁSTENGELYEK EREDMÉNYESSÉGI KERETEI	73

11. Ábrák jegyzéke

1. ÁBRA – BÉKÉS MEGYE STRATÉGIAI PROGRAMJÁNAK TERVEZÉSE - GANTT DIAGRAM	18
2. ÁBRA – BÉKÉS MEGYE JÖVŐKÉPE, FEJLESZTÉSÉNEK ÁTFOGÓ ÉS STRATÉGIAI CÉLJAI, ILL. PRIORITÁSAI	20
3. ÁBRA – BÉKÉS MEGYE CÉLRENDSZERÉNEK KOHERENCIÁJA.....	24
4. ÁBRA - JAVASLAT BÉKÉS MEGYE ÖNKORMÁNYZAT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE	65
5. ÁBRA – FINANSZÍROZÁS 2014-2020	66